

JOŠ JEDNA) REFORMA STEČAJNOG ZAKONODAVSTVA - FUNKCIONALIZACIJA STEČAJNO PRAVNE ZAŠTITE ILI PLACEBO EFEKT?

Bodul, Dejan; Vuković, Ante

Source / Izvornik: **Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 2015, 36, 181 - 212**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:118:397355>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

PRAVRI

Pravni fakultet Faculty of Law

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

(JOŠ JEDNA) REFORMA STEČAJNOG ZAKONODAVSTVA – FUNKCIONALIZACIJA STEČAJNO PRAVNE ZAŠTITE ILI PLACEBO EFEKT?

Dr. sc. Dejan Bodul, viši asistent
Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci
Dr. sc. Ante Vuković, stečajni upravitelj
Split

UDK: 347.736
Ur.: 22. prosinca 2014.
Pr.: 2. veljače 2015.
Izvorni znanstveni rad

Sažetak

Rad obrađuje trenutno najaktualniju temu iz područja građanskopravne kolektivne zaštite. Naime, reformama Stečajnog zakona (njih sedam) kao i implementacijom Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (s tri izmjene), čija je primjena počela tijekom 2012., hrvatsko insolventijsko zakonodavstvo značajno je izmijenjeno. Ipak, indikativna metoda utvrđivanja činjenica pokazuje kako su stečajni i predstečajni postupci u odnosu na druge države u okruženju nešto kraći, ali su skuplji i s nižim stupanjem namirenja vjerovnika. Naravno, u odnosu na zemlje s razvijenim stečajnim sustavom, ovi pokazatelji su relativno lošiji. Uzimajući u obzir da na takve podatke pored samih zakonskih rješenja utječu i brojni izvansudski (institucionalni) čimbenici (nepovoljan društveni kontekst, problemi u platnom prometu, nezavidno stanje u domenu evidencije nekretnina i pokretnina, nedovoljan broj sudaca kojima je bilo povjereno vođenje stečajnog postupka, slaba obučenosť stečajnih upravitelja, neadekvatni način njihovog financiranja i posljedično slaba motiviranost za rad), zakonodavac planira napraviti još jednu funkcionalizaciju Stečajnog zakona preuzimajući, nakon dvogodišnjeg eksperimentiranja iz Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, odredbe o predstečajnoj nagodbi te vraćajući mnoge opcije u izradi stečajnog plana. Svakako smatramo bitnim istaknuti kako prostor koji ovdje imamo, ne dopušta detaljnu raščlambu ove problematike, pa smo prinuđeni ograničiti se isključivo, po mišljenju autora, na neke aspekte nove stečajne regulative.

Ključne riječi: stečaj, predstečajni postupak, predstojeća reforma.

1. UMJESTO UVODA

O značaju koji ima stečajna regulativa u pravnom sistemu jedne zemlje, ali i o potrebi da ona bude prilagođena rješenjima koja vladaju u suvremenim gospodarstvima ne treba previše govoriti. Stečajno pravo ne može riješiti probleme u gospodarstvu, ali može pomoći u rješavanju namirenja vjerovnika u slučaju insolventije dužnika.

Stoga se opravdano može tvrditi kako je problematika stečajnih postupaka i stečajne regulative danas u uvjetima globalne gospodarske krize aktualna i u zemljama u tranziciji i u zemljama s tradicionalno razvijenim tržišnim sustavom.¹ Mnogobrojne i česte novele stečajnog zakonodavstva u nas i u svijetu svakako govore u prilog navedenoj tvrdnji. Traganje za optimalnim rješenjima u zaštiti prava vjerovnika, ali i dužnika u slučaju ozbiljnih financijskih poteškoća je postupak *in statu nascendi*, ali i trajni je cilj svih legislativa.²

2. HRVATSKE REFORME STEČAJNOG ZAKONODAVSTVA U KONTEKSTU REGIONALNOG I MEĐUNARODNOG RAZVOJA

Donošenje Stečajnog zakona u 1996., po uzoru na njemački Insolventzijski zakon (*Insolvenzordnung* – InsO)³ i prestankom važenja Zakona o prisilnoj nagodbi, stečaju i likvidaciji,⁴ u procesnom smislu, predstavljalo je korjenitu promjenu načina na koji se provodio stečajni postupak u Republici Hrvatskoj.⁵ Svakako moramo istaknuti da je njemačko insolventzijsko zakonodavstvo izvršilo utjecaj na stečajna zakonodavstva Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine (i Republike Srpske i Federacije BiH) te Srbije. Ipak činjenica da je „novi“ SZ stupio na snagu tek početkom 1997., odnosno 7 godina nakon uspostavljenosti samostalnosti, ukazuje na recidiv socijalističkog razmišljanja i otpor tranziciji. Stečajni zakon je od svoga donošenja 1996. mijenjan i dopunjen sedam puta, i to 1999., 2000., 2003., 2006., 2010. i 2012. (dva puta).⁶ U svim se tim novelama u različitom opsegu i s različitim uspjehom, pokušala u procesnom smislu ostvariti funkcionalizacija, ubrzanje i pojeftinjenje stečajno-pravne zaštite.⁷

- 1 Vidi, MARTIN, Natalie, *The Role of History and Culture in Developing Bankruptcy and Insolvency Systems: The Perils of Legal Transplantation*, Boston College International & Comparative Law Review, vol. 29, 2005., no. 1, str. 1-78.
- 2 Podrobnije, JACOBY, Melissa B., *Bankruptcy Reform and the Financial Crisis*, North Carolina Banking Institute, vol. 13, 2009., str. 115-122. Isto treba vidjeti statističke podatke o uspješnosti niza stečajnih modela dostupne u: *The World Bank Symposium, Building effective insolvency system - transcript*, Washington, D.C., 1999., dostupno na: www.worldbank.org (10.05.2014.) te UNCITRAL, *Legislative Guide on Insolvency Law, 2004.*, dostupno na: www.uncitral.org (10.05.2014.). Ipak analizom navedenih podataka kao i korištene metodologije smatramo bitnim istaknuti kako navedene studije imaju značajna ograničenja jer se temelje na percepciji o vjerojatnosti ishoda, a ne na pokazateljima koji su temeljeni na stvarnim podacima.
- 3 *Insolvenzordnung*, 5.10.1994. (BGBl. I S. 2866), 22.3.2005 (BGBl. I S. 837), 20.12.2011. (BGBl. I. S. 2854) te 31.8.2013. (BGBl. I S. 3533). Podrobnije, PAULUS, Christoph G., *Germany: Lessons to Learn from the Implementation of a New Insolvency Code*, Connecticut Journal of International Law, vol. 17, 2001., no. 1, str. 89. *et seq.*
- 4 NN, br. 53/91. i 9/94.
- 5 Detaljnije DIKA, Mihajlo, *Razlozi za reformu hrvatskog insolventzijskog prava i neke temeljne novine toga prava*; ERAKOVIĆ, Andrija, *Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka i BARBIĆ, Jakša, Preustroj, u: Novo ovršno i stečajno pravo*, Zbornik radova, (DIKA, Mihajlo, ur.), Organizator, Zagreb, 1996., str. 203-227., 229-249. i 251-278.
- 6 NN, br. 44/96., 29/99., 129/00., 123/03., 82/06., 116/10., 25/12. te 133/12. – dalje: SZ.
- 7 Detaljnije DIKA, Mihajlo, *Četvrta novela stečajnog zakona od 7. srpnja 2006. - Opći pregled*, VII. Savjetovanje sudaca trgovačkih sudova republike hrvatske, Zbirka radova, Zagreb, 2006., str. 7.

Štoviše, reforma hrvatskoga stečajnoga prava usporedno se odvijala s reformama parničnog i ovršnog prava,⁸ kao i u većini tranzicijskih zemalja⁹ te u nekim razvijenim zapadnim zemljama.¹⁰

Kako su poredbeno-pravne analize postale nužni preduvjet uzajamnog dijaloga i harmonizacije nacionalnih stečajnih sustava bitno je istaknuti kako su posljednjih desetak godina, razvijene europske ekonomije počele po uzoru na glavu 11. američkog Stečajnog zakonika (par. 1101.-1174.) (eng. *Chapter 11*) poticati postupak restrukturiranja insolventnih trgovačkih društava kroz „pre-pack“ i „pre negotiated“ plan kao alternative za preživljavanje poduzeća.¹¹ Načelno, *ratio* je omogućiti dužniku da neformalno, dakle izvan suda pripremi plan reorganizacije i proslijedi ga vjerovnicima zajedno s izjavom o svim relevantnim informacijama (engl. *disclosure statement*) te time unaprijed osigura potrebnu većinu za izglasavanje plana i tek tada podnese prijedlog za pokretanje formalnog sudskog stečajnog postupka. U Velikoj Britaniji *Insolvency Act 1986*,¹² koji je ekvivalent američkog Stečajnog zakonika, dopunjen je odredbama *Enterprise Act 2002*¹³ koji također potiče reorganizaciju

- 8 Naime, isključivo stečajni propisi ne rješavaju na apsolutni način pitanje funkcionalizacije stečajno-pravne zaštite. Stoga je, ako eliminiramo izvanzakonske razloge, počevši od stanja u pravosuđu, itekako je važna korelacija s drugim procesnim i materijalnim zakonima, prvenstveno propisima o ovršnim postupku. Vidi, ZOROSKA-KAMILOVSKA, T., Reforme sistema izvršenja u državama regiona - konceptualne sličnosti i razlike, kontroverze i dileme - Zbornik radova: Harmonizacija građanskog prava u regionu, 2013., str. 447-477. te UZELAC, A., Uloga službenika za izvršenje u pravilnom i efikasnom funkcionisanju pravosudnog sistema - pregled sa posebnim osvrtom na pitanja sa kojima se susreću zemlje u tranziciji, u: Evropski prostor pravde, Zbornik radova, Tempus projekat Evropske unije - Centar za obuku sudija Republike Crne Gore, Podgorica, 2006., str. 364-375.
- 9 Primjerice, u Federaciji Bosne i Hercegovine donesen je Zakon o stečajnom postupku (Sl. novine Federacije BiH, br. 29/03., 32/04., 42/06.), u Republici Srpskoj donesen je Zakon o stečaju (Sl. glasnik RS, br. 104/09.), u Makedoniji je donesen Zakonot za stečaj (Služben vesnik na RM, br. 34/06., 126/06. i 84/07.), u Crnoj Gori Zakon o insolventnosti privrednih društava (Sl. list RCG, br. 06/02., 01/06. i 02/07.).
- 10 Podrobnije, BODUL, Dejan, VUKOVIĆ, Ante, BARTULOVIĆ, Željko, Pravno-povijesni i poredbeno-pravni prikaz razvoja stečajnog postupka, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 34, 2013., br. 2, str. 911-941.
- 11 The Bankruptcy Code USA, Chapter XI., Pub. L. 113-75, zadnja izmjena bila je 2005., Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act (BAPCPA) of 2005, Pub. L. No. 109-8, 19 Stat. 23 (codified in 11 U.S.C., par. 101-1501), dostupno na <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/11> (12.02.2014.). To je bio odlučni zaokret prema kulturi spašavanja i reorganizacije poduzetnika koji su dospjeli u ozbiljne poteškoće u poslovanju. Za razliku od postupaka reorganizacije iz glava 9. (par. 901.-946.), 11. (par. 1101.-1174.), 12. (par. 1201.-1231.) i 13. (par. 1301.-1330.), američki Stečajni zakonik, sadrži u glavi 7. (par. 1101.-1174.) (tzv. *liquidation bankruptcy* ili *straight bankruptcy*) odredbe o likvidaciji dužnika (eng. *Chapter 7 – Liquidation*). Bitna osobina likvidacijskog stečajnog postupka je obvezno sudsko imenovanje stečajnog upravitelja čija je dužnost prikupiti svu stečajnu masu dužnika, unovčiti je i podijeliti vjerovnicima i članovima društva dužnika u skladu s diobenim popisom. Podrobnije, MILLER, Harvey R., Chapter 11 in Transition - From Boom to Bust and Into the Future, *American Bankruptcy Law Journal*, vol. 81, 2007., str. 375.
- 12 *Insolvency Act 1986*, c. 45. Dostupno na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986> (12.03.2014.) - dalje: IA 1986.
- 13 *Enterprise Act 2002*, c. 40. Dostupno na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002>

poduzeća.¹⁴ Francuski sudski model reorganizacije (fran. *redresman*), koji se od američkog značajno razlikuje i ima svoje specifičnosti, zahtijeva obveznu izradu stečajnog plan pa do likvidacijskog stečaja dolazi isključivo ako ne postoje nikakve pretpostavke da stečajni dužnik može nastaviti s radom.¹⁵ Zadnjih pet godina, „trend“ reorganizacijskih modela slijedi i niz drugih, pa i (post)tranzicijskih država. U Češkoj je reformom Zakona iz 2009. uveden institut „*pre-pack-a*“, koji kombinira najbolje karakteristike dva modela restrukturiranja: neformalnog izvansudskog i formalnog restrukturiranja po pravilima glave 11. američkog Stečajnog zakona.¹⁶ Slovačka, pored formalnog stečajnog postupka koji završava likvidacijom ima i neformalni izvansudski postupak reorganizacije koji podrazumijeva dogovor između vjerovnika i dužnika.¹⁷ Novom reformom Stečajnog zakona u Poljskoj, postupak restrukturiranja (polj. *postępowanie naprawcze*) dodatno je pojednostavljen. Postupak se provodi izvan suda (uz određene sudske kontrole), a pravo za podnošenje prijedloga za restrukturiranjem ima isključivo dužnik.¹⁸ Njegov je cilj osigurati priliku dužniku da postigne dogovor sa svojim vjerovnicima.¹⁹ U pravu Bosne i Hercegovine se za sada samo raspravlja prijedlozima koji su ostvarivi u stečajnim propisima entiteta²⁰ i Brčko distriktu BiH²¹, a tiču se recepcije izvansudskog modela reorganizacije odnosno instituta predstečajne nagodbe. Tu su svakako zanimljiva doktrinarna promišljanja koja navode kako bi zbog preopterećenosti sudova bilo svrsishodnije gotovo u potpunosti problem neformalne reorganizacije usmjeriti na tijela uprave

(11.02.2014.).

- 14 U Engleskoj riječ *bankruptcy* označava stečaj fizičkih osoba, a riječ *insolvency* stečaj poduzeća, dok se u SAD-u pod pojmom *bankruptcy* označava stečaj fizičkih i pravnih osoba. Vidi, RHIM, Alexandra, Reorganization Schemes under U.K. Insolvency Act of 1986: Chapter 11 as a Springboard for Discussion, *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review*, vol. 18, 1994., no. 1, str. 985. *et seq.*
- 15 Vidi, WEBER, Robert, Can the Sauvegarde Reform save French Bankruptcy Law?: A Comparative look at chapter 11 and french bankruptcy law from an agency cost perspective, *Michigan Journal of International Law*, vol. 27, 2006., str. 257. *et seq.*
- 16 Dužnik i vjerovnici se dogovaraju o svim bitnim dijelovima plana prije nego ga dužnik konačno podnese sudu na potvrdu. Act No. 182/2006 Coll. Bankruptcy and Settlement (Insolvency Act). Dostupno na mrežnim stranicama: <http://www.czechlegislation.com/en/182-2006-sb> (12.04.2014.).
- 17 Act of 30 March 2006 on Bankruptcy and Settlement (Insolvency Act) as amended by Act No. 312/2006 Coll., Act No. 294/2013 Coll. Dostupno na <http://www.czechlegislation.com/en/182-2006-sb> (12.02.2014.).
- 18 Tako i detaljnije, NIKOLIĆ, Nemanja, *Prepack*: Američko i srpsko rešenje, *Pravo i privreda*, vol. 49, 2011., br. 1-3, str. 92., SPASIĆ, Slobodan, *Pre pack* kao šansa za srpsku privredu, *Pravo i privreda*, 2010., br. 7-9, str. 243-257. te ČOLOVIĆ, Vladimir, Osnovne karakteristike i pravna priroda *pre pack* reorganizacije (unapred pripremljenog plana reorganizacije) u zakonodavstvu Srbije sa osvrtom na odnos stečajnog postupka i postupka reorganizacije, *Godišnjak fakulteta pravnih nauka, Banja Luka*, vol. 3, 2013., br. 3, str. 101-117.
- 19 Act of 28 February 2003 on Bankruptcy and Rehabilitation (*Prawo upadłościowe i naprawcze*). Dostupno na mrežnim stranicama: http://www.law.uj.edu.pl/~kpg/index.php?option=com_content&task=view&id=72&Itemid=115 (12.02.2014.).
- 20 Vidi *supra* bilješka 11.
- 21 U Brčko distriktu BiH donesen je Zakon o stečaju, prinudnom poravnanju i likvidaciji, Sl. gl. Brčko distrikta BiH, br. 1/02.

pri nadležnom Ministarstvu financija, a konačnu potvrdu predati tijelu "ne tako dalekom od uprave" – notarima!²² Naime, zastupa se stajalište kako notar ima sasvim dovoljne ovlasti da izvrši potvrdu isprave kakva je predstečajna nagodba, budući da je sudski dio ovog postupka u načelu, izvanparnično postupanje, a istovremeno i znanje i odgovornost da poduči stranke o njihovom postupanju te pravima i obvezama koje zasnivaju stavljanjem potpisa na predstečajnu nagodbu. Nadalje, u bosansko-hercegovačkoj pravnoj teoriji raspravlja se i o implementaciji, tzv. *pre-pack* (unaprijed pripremljenog plana) modela reorganizacije²³ (eng. *prepack, preplan, prepackaged bankruptcy*) koji postoji u Srbiji.²⁴ Naime, srpski Zakon o stečaju koji, osim „običnog“ plana reorganizacije, predviđa i mogućnost podnošenja unaprijed pripremljenog plana reorganizacije.²⁵ Štoviše, *pre-packaged* plan je moguć i prema InsO te se može podnijeti zajedno s prijedlogom za otvaranje stečajnog postupka (*Insolvenzplan*, §§ 217.-269.). Dosadašnja njemačka iskustva ukazuju da je jedna od najvećih mana *pre-packaged* plana to što se nalazi „na čekanju“ za vrijeme prethodnog postupka koji može trajati do tri mjeseca (u Hrvatskoj, sukladno čl. 42., st. 4. SZ-a prethodni postupak može trajati najduže 60 dana od podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka). Drugi nedostatak *pre-packaged* plana stajalište je privremenog stečajnog upravitelja u prethodnom postupku. Naime, on se može, ali i ne mora složiti s planom reorganizacije dužnika koji je sudu dostavio sam dužnik u dogovoru s vjerovnicima. Upravo zbog uklanjanja navedenih zapreka njemački je zakonodavac donio Zakon o daljnjem olakšanju sanacije poduzeća (njem. *Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen - ESUG*) iz 2011. s kojim je izmijenio InsO. Prva izmjena tiče se ovlasti odbora vjerovnika koji se od sada može osnovati i u prethodnom postupku. Ovaj se odbor osniva radi zaštite interesa vjerovnika, ali se osniva i radi zaštite interesa dužnika koji želi restrukturirati poslovanje i oporaviti se. Odbor vjerovnika ima ovlasti utjecati i na izbor privremenog stečajnog upravitelja. Druga izmjena InsO-a odnosi se na institut osobne uprave koji je u njemačkoj, kao i u hrvatskoj stečajnoj praksi vrlo malo zastupljen. Bitno obilježje osobne uprave je to što sud rješenjem o otvaranju stečajnog postupka ovlašćuje dužnika da sam upravlja i raspolaže stečajnom masom pod nadzorom stečajnog povjerenika. Prema sekciji 270.b InsO, putem osobne uprave dužnik se obvezuje u roku od tri mjeseca, zajedno s vjerovnicima izraditi stečajni plan, a pod nadzorom stečajnog povjerenika, pri čemu se čak može narediti i privremena zabrana vođenja ovršnih postupaka protiv

22 Tako i detaljnije, VILAŠEVIĆ, Mujo, Predstečajna nagodba – Mogućnosti u Bosni i Hercegovini, Nova pravna revija, Časopis za domaće, njemačko i evropsko pravo, 2014., br. 1., str. 72.

23 Vidi, ČOKIĆ, Mirela, Indicije za uvođenje *pre pack* instituta u stečajno zakonodavstvo Bosne i Hercegovine - sa osvrtom na pravo Republike Srbije, Strani pravni život, 2011., br. 2, str. 285-295.

24 Vidi, JOVANOVIĆ-ZATTILA, Milena, Reorganizacija ili korporativna rehabilitacija kao stečajna alternative, Harmonizacija stečajnog prava i novi Zakon o stečajnom postupku, Pravni fakultet, Niš, 2006., str. 217-230., *id.*, Usklađivanje srpskog stečajnog prava sa merodavnim propisima EU, Pravni sistem Republike Srbije – usaglašavanje sa pravom Evropske unije, Zbornik radova, Pravni fakultet, Niš, 2005., str. 525-542.

25 Zakon o stečaju Republike Srbije, Sl. gl. R. Srbije br. 104/09., 99/11. - dr. zakoni, 71/12., odluka US. Podrobnije, SPASIĆ, *op. cit.*, str. 243-257.

imovine dužnika. I napokon, treća izmjena InsO-a vezana je uz uvjete za pobijanje insolventnog plana. Od sada vjerovnici u zamjenu za tražbine mogu steći dionice ili udjele u dužniku što značajno može olakšati njihov odnos prema stečajnom planu.²⁶ U slovenskom je zakonodavstvu²⁷ plan financijske reorganizacije dio prisilne nagodbe (slo. *postopek prisilne poravnave*), koji se može provesti isključivo prije, odnosno izvan stečaja. U slučaju da ne dođe do takve nagodbe između dužnika i vjerovnika, uslijedit će „klasični“ stečajni postupak bez daljnje mogućnosti restrukturiranja. Smatramo bitnim novelu Insolventnog zakona iz 2013. objavljenu u Ur.l., br. 100/13. od 06.12.2013. Navedenom novelom u ZFPPIPP uvodi se potpuno novi pravni institut - postupak preventivnog restrukturiranja (slo. *postopek preventivnega prestrukturiranja*) – (dalje: PPP), (čl. 44.b.-44.z.). Odredbe o PPP-u nalaze se u sklopu poglavlja Financijsko poslovanje društava i drugih pravnih osoba, a ne u sklopu insolventnog postupaka. PPP se provodi kako bi se dužniku za kojega je vjerojatno da će u razdoblju od jedne godine postati insolventan omogućiti da na podlozi sporazuma o financijskom restrukturiranju izvede potrebne mjere restrukturiranja svojih financijskih obveza i druge mjere financijskog restrukturiranja radi otklanjanja uzroka zbog kojih bi mogao postati insolventan (čl. 44.c.).²⁸ Nadalje, o početku PPP odlučuje sud na prijedlog ovlaštenog predlagatelja. Prijedlog za početak PPP ovlašten je uputiti samo dužnik (44.f.). Otvaranjem postupka PPP-a nad dužnikom nije moguće otvoriti postupak prisilne nagodbe i stečajni postupak (čl. 44.k.). Sporazum o financijskom restrukturiranju proizvodi pravne učinke s pravomoćnošću rješenja o potvrdi toga sporazuma (čl. 44.v.).

Dakle, poredbeno-pravna analiza pojedinih modela stečajnog postupka pokazuje čitav niz paralela, čiji su zajednički nazivnik: dvojbe i otvorena pitanja.²⁹ Upravo zato za Hrvatsku višestruku važnost ima učenje pravnih rješenja, kao i prepoznavanje iskustava drugih zemalja u razrješenju problema koji mogu rezultirati prakticiranjem potrošačkog stečajnog prava. Stoga je i hrvatski zakonodavac radi daljnje funkcionalizacije stečajno-pravne zaštite 2012. donio, po uzoru na slovenski

26 Opširnije, GARAŠIĆ, Jasnica, Stečajni plan nakon izmjena i dopuna Stečajnog zakona 2012., u: Djelotvorna pravna zaštita u pravičnom postupku - Izazovi pravosudnih transformacija na jugu Europe, *Liber amicorum* Mihajlo Dika, Zbornik radova u čast 70. rođendana prof. dr. sc. Mihajla Dike, (ur. Alan Uzelac, Jasnica Garašić, Aleksandra Maganić), Pravni Fakultet, Zagreb, 2013., str. 469-493.

27 U Sloveniji je donesen Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Ur. list RS, št. 13/14. - uradno prečišćeno besedilo, dalje: ZFPPIPP). ZFPPIPP se kolokvijalno zove i Insolventni zakon jer se najveći dio odredbi odnosi na insolventnost fizičkih i pravnih osoba.

28 Hrvatski SZ poznaje institut „prijeteća nesposobnost za plaćanje“ (čl. 4., st. 10.). Dužnik može predložiti otvaranje stečajnog postupka i ako učini vjerojatnim da svoje već postojeće obveze neće moći ispuniti po dospelosti. Dakle, dužnik još nije insolventan, ali bi to mogao biti kada obveze dospiju na ispunjenje. Usp. § 18. InsO (njem. *Drohende Zahlungsunfähigkeit*).

29 Ipak, iako su autori analizirali navedena zakonodavna uređenja ukazujemo na oprez kod ovakvih usporedbi, jer kvaliteta i metodologija statistike i njezin obuhvat se razlikuju od zemlje do zemlje. Štoviše, dostupni statistički podatci o stečaju prikazuju obično samo pola istine - otkrivaju broj i vrstu postupaka, ali ne govore o neuspjehu pregovora o spašavanju, utjecaju na treće osobe, pojedine zajednice ili dugoročnoj uspješnosti reorganizacijskih planova.

ZFPPIP koji na jednom mjestu regulira financijsko poslovanje pravnih osoba, postupke povodom insolventnosti fizičkih i pravnih osoba te postupke prisilnog prestanka pravnih osoba, Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi.³⁰ Proklamirani cilj je kroz postupak predstečajne nagodbe omogućiti dužniku, pravnoj osobi i dužniku pojedincu, restrukturiranje i nastavak poslovanja (ekonomsko ozdravljenje) te prisiliti vjerovnike da u razumnom roku, relativno brzo, donesu ključne odluke o sudbini dužnika.³¹ Da bi se konačno riješili mnogobrojni problemi od kojih je insolventnost na prvom mjestu, predmeti iz nadležnosti sudova pune jurisdikcije preneseni su na Financijsku agenciju (FINA-u kao pravnu osobu s javnim ovlastima).³²

3. ANALIZA IZVJEŠĆA O PREDSTEČAJNIM NAGODBAMA MINISTARSTVA FINANCIJA OD LIPNJA 2014. (KOJA JE PRETHODILA NOVELI STEČAJNOG ZAKONA OD LIPNJA 2014.) ILI ZAŠTO NOVA REFORMA?

Dugotrajnost stečajnih postupaka i velik broj neriješenih predmeta postali su najeklatantniji primjer slabosti sudskog sustava u svim državama istočne i jugoistočne Europe. Ova se analiza bavi problemom ostvarenih rezultata predstečajnih postupaka u odnosu na definirane ciljeve u Republici Hrvatskoj. Naime, u Ministarstvu financija Republike Hrvatske (dalje: MF) napravili su studiju rezultata predstečajnih nagodbi u razdoblju od 1. listopada 2012.-31. ožujka 2014. Analizu su nazvali „Učinci predstečajnih nagodbi”, a kao glavne mjere poduzete za rješavanje velike nelikvidnosti (nesposobnosti za pravovremeno ispunjavanje dospjelih novčanih obveza) u gospodarstvu navode se: 1) ubrzani stečajevi, 2) postupci brisanja društava koja nisu postupala po čl. 70. Zakona o sudskom registru te 3) mjere oporavka gospodarstva kroz postupke predstečajnih nagodbi. U usporedbi s drugim studijama, nismo bili u mogućnosti koristiti neke od uobičajenih varijabli kojima se objašnjavaju indikatori učinkovitosti stečajnog postupka. To se prije svega odnosi na one varijable/indikatore stečajnog dužnika kojima se opisuje stanje prije pokretanja predstečajnog postupka, primjerice podatci iz temeljnih financijskih izvještaja (ukupni prihodi, vrijednost

30 Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, NN, br. 108/12., 144/12., 81/13. i 112/13. – dalje: ZFPPI. On pored odredbi o postupku predstečajne nagodbe uređuje i financijsko poslovanje poduzetnika te rokove ispunjenja novčanih obveza i pravne posljedice zakašnjenja s ispunjenjem novčanih obveza, a njegovim stupanjem na snagu prestao je važiti Zakon o rokovima ispunjenja novčanih obveza (NN, br. 125/11.). U tome se odgleda razlika između ZFPPI-a i ZFPPI-a. Podrobnije, GIUNIO, Miljenko, Financijsko poslovanje i predstečajna nagodba, Hrvatski savez udruuga pravnika u gospodarstvu, Sveučilišna tiskara, Zagreb, str. 159-215.

31 Konačni prijedlog Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, PZE 138, str. 46. *et seq.*

32 Stajalište pojedinih autora je da svaki sustav u kojem se manje od 20 % od ukupnog broja slučajeva “spašavanja” odigrava izvan suda u bitnom daleko učinkovitiji nego kada je ta procjena veća. Kod takve ocjene ipak treba uzeti u obzir i podatke o broju procesa sa zadovoljavajućim krajnjim ishodom. Podrobnije, WOOD, Philip R., *Insolvency Law and the Legal Framework*, Washington, 1999., str. 35. *et seq.*

imovine i obveza, tj. aktiva - pasiva, i sl.). Štoviše, financijski izvještaji za veliki broj dužnika nisu dostupni za godinu koja prethodi godini u kojoj je pokrenut postupak, a često oni ne postoje i za nekoliko godina prije pokretanja postupka. Čak i ako postoje, pouzdanost podataka financijskih izvještaja u godini prije pokretanja predstečajnog postupka vrlo je diskutabilna.

Najzanimljiviji podatci iz analize „Učinci predstečajnih nagodbi” tiču se stanja predstečajnih nagodbi na dan 31. ožujka 2014.

Ukupan broj prijavljenih predstečajnih nagodbi iznosi 6464 od čega se 692 prijave odnose na „velike” predstečajne nagodbe, a 5772 prijave na „male” predstečajne nagodbe.³³ Broj predstečajnih nagodbi sklopljen pred trgovačkim sudom, nadležnim prema sjedištu dužnika je 987, a u 696 predmeta čeka se rješenje suda kojim će odobriti sklapanje predstečajne nagodbe. S druge strane, FINA odnosno nagodbeno vijeće po službenoj je dužnosti (*ex offio*) pokrenulo 3402 stečajna postupka pred nadležnim trgovačkim sudom. Pozitivno riješeni postupci predstečajnih nagodbi sačuvali su 18509 radnih mjesta, a zbog negativno riješenih postupaka predstečajnih nagodbi (pokrenutih stečajeva) izgubljeno je 5389 radnih mjesta. Ipak, rezultate predstečajnih nagodbi predstavljene na mrežnim stranicama FINE³⁴ i MF³⁵ treba uzeti sa zadržkom, budući da se najveći broj planova tek počeo provoditi te će se potencijalni problemi u pogledu ispunjavanja nagodbom predviđenih obveza javiti tek kasnije. Ovo ističemo kao bitno jer još uvijek neverificirani podatci ukazuju kako se sve veći broj subjekata našao u blokadi odmah nakon što je okončana predstečajna nagodba i sada se nalaze pred stečajnom likvidacijom. Razlog tomu je činjenica da se za većinu poslovnih subjekata, čiji je plan restrukturiranja odobrilo MF (u pravilu najveći vjerovnik u svim predstečajnim nagodbama), kao nepremostiv korak nakon uspješno odrađene predstečajne nagodbe pokazala već prva obveza uplata za prioritetne tražbine. Radnici u većini slučajeva odmah nakon zaključene predstečajne nagodbe ponovno blokiraju račun (vlastite) tvrtke jer im nisu u zakonskom roku isplaćena prava iz radnog odnosa (čl. 70. ZFPPN). Drugi problem, za koji ne postoje statistički podatci, problem je specifičnog položaja povezanih osoba (v. *infra* Stečaj povezanih društava).

Na popisu najvećih poduzetnika koji su kroz postupak predstečajne nagodbe čini se „spašeni” je KONSTRUKTOR-INŽENJERING d.d., Split s 1121 zaposlenim radnikom. Nad ovim je dužnikom postupak predstečajne nagodbe otvoren 28. siječnja 2013., ali još uvijek nije vidljivo da je Trgovački sud u Splitu pred kojim se sklapa predstečajna nagodba dostavio nadležnom registarskom tijelu rješenje o sklopljenoj predstečajnoj nagodbi (st. 2., čl. 84. ZFPPN).³⁶

33 Sukladno čl. 26., st. 2. ZFPPN-a, u postupcima predstečajne nagodbe u kojima ukupan iznos dužnikovih obveza naveden u izvješću o financijskom stanju i poslovanju dužnika prelazi iznos od 10.000.000,00 kuna, isključivo su nadležna nagodbena vijeća regionalnog centra FINA u Zagrebu.

34 FINA, Pregled zbirnih podataka iz sustava predstečajnih nagodbi od 1. listopada 2012. do 25. travnja 2014.

35 Ministarstvo financija, Učinci predstečajnih nagodbi, veljača 2014.

36 Iz podataka na mrežnim stranicama Sudskog registra (posjet 25.11.2014.) proizlazi zaključak da bi ova tvrtka mogla biti „spašena” pretvorbom tražbina vjerovnika u udjele u kapitalu društva (engl. *debt equity swap*). S tim u svezi donesena je Odluka o povećanju temeljnog kapitala

Na kraju analize „Učinci predstečajnih nagodbi” je usporedba pokazatelja efikasnosti insolventijskih postupaka stečaj – predstečajna nagodba. U stečajnim postupcima vjerovnici naplaćuju 10,4 % tražbina, duljina postupka je od 3 do 5 godina, a troškovi postupka u odnosu na visinu tražbine iznose 15%. S druge strane, u postupcima predstečajnih nagodbi vjerovnici naplaćuju 53,3 % utvrđenih tražbina, dok troškovi postupka u odnosu na visinu tražbine iznose 0,09 %. Kao najzanimljiviji podatak iznosi se da su troškovi stečajnog upravitelja od 60.000,00 do 100.000,00 kuna po stečajnom postupku, dok je trošak povjerenika predstečajne nagodbe samo 4621 kuna. Međutim, u MF-u očito nisu uzeli u obzir kao ključno razinu odgovornosti stečajnog upravitelja i povjerenika predstečajne nagodbe. Zasad istaknimo da je stečajni upravitelj zastupnik dužnika po Stečajnom zakonu (st. 3., čl. 24. SZ), dok se uloga povjerenika predstečajne nagodbe svodi na nadzor onoga što rade osobe ovlaštene za zastupanje dužnika odnosno uprave i druga tijela dužnika u predstečajnoj nagodbi (čl. 35. ZFPPN) (više *infra*).

Dakle, statistika MF-a ne otkriva najvažnije: kako sklopljene predstečajne nagodbe djeluju u praksi, vrlo konkretno je li dužnik uredno ispunjavao preuzete obveze prema vjerovnicima te je li, ako preuzete obveze ne izvršava nad njim pokrenut stečajni likvidacijski postupak kao krajnja mjera u kojoj više nema priliku za novi početak. Osim toga, u MF iznose podatke samo za „velike“ poduzetnike, dok šute o „srednjim“ i „malim“ poduzetnicima pa ostaje nejasno je li spašavanje „velikih“ poduzetnika utjecalo na potonuće „srednjih“ i „malih“ poduzetnika. Podatak o troškovima upravitelja u svakoj analizi insolventijskih postupaka relevantan je podatak pod uvjetom da se radi o jednakoj razini prava i obveza upravitelja u stečajnom postupku i u postupku predstečajne nagodbe. Kako razina odgovornosti nije jednaka, onda troškovi upravitelja nisu mjerilo uspjeha postupka te nisu relevantni. Pored toga, sveobuhvatna statistika, kao koristan instrument u analizi svih insolventijskih postupaka u Republici Hrvatskoj trebala bi biti u nadležnosti komore stečajnih upravitelja. Komore stečajnih upravitelja postoje u svim dobro uređenim državama regije i šire. Primjerice, u Sloveniji statistiku vodi Komora upravitelja (slo. *Zbornica upraviteljev*) (čl. 120.a-120.p ZFPPIPP)³⁷ kao strukovna organizacija u čiju se objektivnost ne sumnja jer njezin rad izravno nadzire nadležno ministarstvo pravosuđa i sigurno je objektivnije tijelo od našeg MF-a koje u postupcima predstečajnih nagodbi višestruko sudjeluje kao vjerovnik te ponajviše kao arbitar. Na temelju

izdavanjem redovnih dionica, unosom u pravima, uz isključenje prava prvenstva postojećih dioničara, na Skupštini društva 18. kolovoza 2014. godine, kojim se temeljni kapital povećava sa iznosa od 20.000.000,00 kn, za iznos do 250.042.200,00 kn, na iznos od 270.042.200,00 kn. Povećanje temeljnog kapitala društva provest će se izdavanjem najviše 1.250.211 redovnih dionica na ime, nominalne vrijednosti 200,00 kuna svaka. Odluka Skupštine je na tragu Rješenja Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske br. 34. Pž-1363/14-3 od 26. veljače 2014. u kojoj se ističe da sklopljena predstečajna nagodba koja ne sadrži nominalni iznos odnosno broj dionica koji će svaki vjerovnik dobiti za unos tražbina u temeljni kapital dužnika ne predstavlja ovršnu ispravu podobnu za ovrhu, jer u njoj nisu navedeni vrsta, opseg i vrijeme izvršenja obveze, odnosno koliko će dionica dobiti vjerovnici, koje vrste i u kojem će se roku nagodba izvršiti.

37 Zbornica upraviteljev Slovenije. Podrobnije na: <http://www.zbornica-upraviteljev.si/> (22.06.2014.).

statističke analize predstečajnih nagodbi u Hrvatskoj i Sloveniji uočavaju se dva različita trenda. U Hrvatskoj je predstečajna nagodba prihvaćena kao „popravni ispit“ dužnika što on u velikoj mjeri i koristi, dok je u Sloveniji prisilna nagodba izuzetak u insolventnim postupcima, a pravilo je otvaranje likvidacijskog stečajnog postupka nad pravnom te osobnog stečaja nad fizičkom osobom kada postoje stečajni razlozi. Razlog tome je činjenica da u oporavak insolventnog dužnika malo tko vjeruje pa je stoga, kao preventivna mjera za spas dužnika u 2013. u ZFPPIP uведен, kako smo već istaknuli postupak preventivnog prestrukturiranja koji se provodi nad dužnikom koji će vjerojatno postati insolventan, a ima šanse za oporavak i za tržišnu utakmicu.

Implementacijom ZFPPN-a svakako je zaokružen pravni okvir koji treba omogućiti ili restrukturiranje dužnika ili izlazak s tržišta. Također treba istaknuti da pravna doktrina (*Dika, Garašić*) nije od početka sklona sadašnjem uređenju instituta predstečajne nagodbe u kojoj se favorizira dužnik, marginalizira sud, ograničavaju prava vjerovnika te postavlja pitanje ustavnosti važećeg instituta predstečajne nagodbe.^{38 39} Potpuno opravdane kritike konačno je usvojilo i Ministarstvo pravosuđa RH o čemu više u nastavku članka.⁴⁰

4. RJEŠENJA NACRTA PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA STEČAJNOG ZAKONA

Iako je donošenjem ZFPPN 2012. znatno izmijenjen stečajni postupak u Republici Hrvatskoj, u njegovoj dvogodišnjoj praktičnoj primjeni uočeno je niz problema u tumačenju i učincima pojedinih odredbi i instituta, što će se pokušati otkloniti donošenjem Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (dalje: Nacrt zakona).

4.1. Opće napomene

Bitne novine u odnosu na prijašnje stečajno zakonodavstvo ogledaju se i u proširenju cilja stečajnog postupka te reformiranju stečajnih razloga. U pogledu cilja, uz dosadašnja rješenja likvidacijskog stečaja i stečajnog plana koji predstavljaju dva načina provođenja stečaja, dakle kao dva moguća smjera u provođenju stečajnog

38 Vidi još: GRBIĆ, Sanja, BODUL, Dejan, VUKOVIĆ, Ante, O položaju nagodbenog vijeća u postupcima predstečajne nagodbe iz perspektive čl. 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 34, 2013., no. 1., str. 471-489.

39 Smatramo bitnim istaknuti i stajalište MEĐUNARODNOG MONETARNOG FONDA (MMF) koji je pohvalio predstečajne nagodbe kao jednu od reformi hrvatskoga zakonodavca u procesu mjera uštede i financijskog oporavka. Više na mrežnim stranicama: <http://www.hnb.hr/mmf/hmmf.htm>, (03.07.2014.). Također treba istaknuti kako je predstečajna nagodba institut prijelaznog karaktera (premijer hrvatske vlade Zoran Milanović istaknuo je kako je institut predstečajne nagodbe samo i isključivo privremeno rješenje (Zoran Milanović, HRT, 22.02.2014.)).

40 Vidi, VUKOVIĆ, Ante, BODUL, Dejan, GRBIĆ, Sanja, O pravu sudova da ulaze u meritum predmeta u kojem donose odluke – slučaj predstečajne nagodbe, Zbornik radova Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse, Mostar, 2014., br. 12, str. 336-351.

postupaka, zakonodavac određuje mogućnost pokretanja predstečajnog postupka (dalje: PP) prije pokretanja stečajnog postupka i ako postoji stečajni razlog. To je rezultat ideje iz čl. 6. Nacrta Zakona po kojoj bi odredbe o predstečajnoj nagodbi, koje su bile često kritizirane u javnosti i stručnim krugovima zbog pogodovanja dužnicima i zapostavljenosti sudova u buduću trebale biti regulirane novim Stečajnim zakonom. U pogledu stečajnih razloga, treba istaknuti da se razlog nelikvidnosti briše, tako da u smislu Nacrta Zakona kao stečajni razlozi ostaje nesposobnost za plaćanje (insolventnost), prijeteća insolventnost i prezaduženost (insuficientnost).⁴¹

4.2. Predstečajni postupak

Najvažnije novine su članci Glave I (čl. 4.a-4.z) prema kojima odredbe o predstečajnoj nagodbi prelaze iz ZFPPN u SZ kao PP sukladno kojima bi FINA ostala tijelo predstečajnog postupka koje samo tehnički i administrativno pomaže sudu.⁴² Dakle, tijela PP-a su sudac pojedinac, povjerenik i FINA.

4.2.1. (Izmijenjena) uloga suda

Pritisak za ovakve reforme, odnosno za jaču ulogu suda u predstečajnim nagodbama, vršila je i primjena čl. 6. iz Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.⁴³ Naime, praksa ECHR-a naznačuje kako se čl. 6., st. 1. primjenjuje na stečajni postupak⁴⁴ pa prva dvojba koja se odnosi na samu legitimnost procesa dejudicijalizacije kroz model predstečajne nagodbe je činjenica da stečajno pravna zaštita mora biti u nadležnosti onog tijela koje Konvencija označava sintagmom „tribunal“ (koji bez obzira na to kojoj vlasti pripada), a danas ta svojstva u pozitivnom pravu ima samo sud.⁴⁵ To je rezultiralo „brisanjem“ zakonodavnih

41 S tim u svezi treba svakako naznačiti doktrinarna promišljanja po kojima problematika stečajnih razloga nije na jedinstven način regulirana u svjetskoj praksi, tj. kriteriji kojima se utvrđuje postojanje stečajnih razloga i otvaranje stečajnog postupka, razlikuju se među zakonodavstvima različitih zemalja. Čak ni međunarodne institucije koje se bave stečajnom regulativom, nemaju jasno stajalište koji od pokazatelja insolventnosti je najprimireniji za praktičnu primjenu. Podrobnije FALKE, Mike, *Insolvency Law Reform in Transition Economies*, Berlin, 2003., str. 171-178.

42 Treba napomenuti kako je uloga trgovačkog suda u postupcima predstečajne nagodbe opisana u čl. 66. ZFPPN-a koji je noveliran čak tri puta.

43 NN-MU, br. 18/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06. i 2/10. – dalje: Konvencija.

44 Arg., *S.p.r.l. ANCA and Others protiv Belgije*, odluka, 10. prosinca 1984., *Decisions and Reports* 40, *Interfina and Christian della Faille d'Huyse protiv Belgije*, odluka, 4. svibnja 1987., br. 11101/84, *Ceteroni protiv Italije*, presuda, 15. studeni 1996., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V, *Bassani protiv Italije*, presuda, 11. prosinca 2003., br. 47778/99, *Capital Bank AD protiv Bugarske*, presuda, 24. studeni 2005., br. 49429/99 i *Sukobljević protiv Hrvatske*, presuda, 2. studeni 2006., br. 5129/03.

45 Europski sud za ljudska prava, u predmetu *Stran Greek Refineries i Stratis Andreadis protiv Grčke*, presuda, 9. prosinca 1994., Serija A, br. 301-B naglasio je važnost vladavine prava s aspekta nedopuštenog utjecaja zakonodavca na ishode sudskih postupaka: “49. ... Načelo vladavine prava i pojam poštenog suđenja zajamčen čl. 6. isključuje svako miješanje zakonodavca u vršenje sudske vlasti koje ima za cilj utjecati na sudsku odluku o sporu. Kad se

rješenja po kojima je FINA *de facto* i *de jure* odlučivala u postupcima predstečajne nagodbe. Novo rješenje ukazuje na samostalnost suda što podrazumijeva da je sud posebna vrsta tijela državne vlasti za koji vrijede posebna pravila organiziranja. Pod samostalnošću i nezavisnošću suda podrazumijeva se sloboda suda od svakog utjecaja sa strane, odnosno slobodno i samostalno donošenje sudskih odluka. To dalje znači da ni jedan nositelj druge državne vlasti ne može utjecati na vršenje sudske vlasti, odnosno da se ne može miješati u rad suda. Kada je riječ o stečajnom postupku, ova ustavna garancija, u skladu s odredbama članka 118., st. 2. Ustava RH i čl. 6., st. 1. Konvencije, kojima se jamči pravo na pravično suđenje, podrazumijeva da se mora omogućiti da nezavisan, nepristran i zakonom već ustanovljen sud, pravično, javno i u razumnom roku raspravi o pravima i obvezama stečajnog dužnika i stečajnih vjerovnika.

4.2.2. Nova uloga povjerenika

Stečajni je upravitelj zastupnik dužnika po SZ-a (st. 3., čl. 24. SZ), pa otvaranjem stečajnog postupka prava tijela dužnika pravne osobe (uprave, nadzornog odbora, skupštine) prestaju i prelaze na stečajnog upravitelja (čl. 89. SZ). Stečajni je upravitelj glavno operativno tijelo ovoga postupka te vodi poslovanje stečajnog dužnika što se nikako ne odnosi na ulogu povjerenika predstečajne nagodbe čija je glavna funkcija nadzirati što rade uprave i druga tijela dužnika u predstečajnoj nagodbi (čl. 35. ZFPPN).

Povjerenik se sukladno odredbama Nacrta zakona imenuje s liste stečajnih upravitelja, dakle, uvjeti za povjerenika su isti kao i uvjeti za imenovanje stečajnog upravitelja, s time da nitko nema pravo žalbe protiv imenovanja konkretnog povjerenika. Nadalje, na određivanje povjerenika, nadzor nad njegovim radom, odgovornost te nagradu i naknadu troškova za rad na odgovarajući način se primjenjuju odredbe SZ-a o stečajnom upravitelju. U pogledu obveza povjerenik je dužan: 1. ispitati stanje imovine i poslovanje dužnika, 2. ispitati popis vjerovnika i popis dužnikovih dužnika, 3. ispitati vjerodostojnost prijavljenih tražbina, 4. osporiti tražbine ako na temelju priopćenja vjerovnika ili iz nekog drugog razloga posumnja u njihovo postojanje; 5. nadzirati poslovanje dužnika, a osobito financijsko poslovanje dužnika, stvaranje obveza prema trećim osobama, izdavanje sredstava osiguranja plaćanja te poslovanje u prodaji roba, odnosno usluga, pri tome pazeći da se ne oštećuje imovina dužnika, 6. podnijeti prijavu sudu ako dužnik postupuje protivno odredbama članka 4.p ovoga Zakona, 7. nadzirati pravodobnost i potpunost namirenja troškova PP te 8. obavljati i druge poslove u skladu s ovim Zakonom.

Dakle, ovlasti povjerenika u PP-u su značajno šire od ovlasti povjerenika u predstečajnoj nagodbi, ali mu Nacrt zakona izrijekom ne daje, kao SZ stečajnom

uzmu zajedno, formulacije st. 1. i 2. čl. 12. djelotvorno su isključile svako smisleno ispitivanje predmeta od strane Prvog odjeljenja Kasacijskog suda. Kad je ustavnost tih stavova potvrdio Kasacioni sud u plenarnoj sjednici, odluka Prvog odjeljenja postala je neizbježna. 50. Zaključak je da je država povrijedila prava podnosioca zahtjeva iz čl. 6., st. 1. zbog toga što je intervenirala na način koji je bio presudan da se osigura kako bi predstojeći ishod postupka u kojoj je ona bila jedna od stranaka bio povoljan za nju. Stoga je došlo do povrede tog članka.”

upravitelju ovlaštenje zastupnika po zakonu dužnika u PP-u (usp. st. 3., čl. 24. Glava II. SZ).⁴⁶ Na to upućuje i čl. 6. Nacrta zakona u kojem se određuje krug osoba koje mogu osporavati tražbine vjerovnika: 1) dužnik, 2) povjerenik ako je određen te 3) vjerovnik čija je tražbina utvrđena. Znači, dužnika ne zastupa povjerenik, već njegova uprava i to je *differentia specifica* između povjerenika i stečajnog upravitelja. Stoga je položaj povjerenika u PP-u usporediv s položajem stečajnog povjerenika u posebnom postupku osobne uprave iz SZ-a (čl. 266.-282. SZ), u kojem slučaju stečajni sudac rješenjem o otvaranju stečajnog postupka ovlašćuje dužnika da sam upravlja i raspoláže stečajnom masom, ali pod nadzorom stečajnog povjerenika (Glava VII. SZ).⁴⁷

4.2.3. (Izmijenjena) uloga Financijske agencije

Nagodbeno vijeće vodi postupak u vijeću od tri člana, s tim da predsjednika i članove imenuje ministar financija (čl. 33. ZFPPN). Sintagma nagodbeno vijeće više ne postoji u Nacrtu Zakona već samo FINA, a osim takve jezične forme razlika je mnogo dublja. Naime, dok je FINA u predstečajnoj nagodbi odlučivala o međusobnim pravima i obvezama dužnika i njegovih vjerovnika, u Nacrtu Zakona njena uloga je čisto tehničke prirode te služi isključivo kao servis sudu⁴⁸ (vidi *infra*).

4.2.4. Prijedlog za otvaranje

U odnosu na aktivnu legitimaciju osobe predlagatelja otvaranja PP-a, Nacrt zakona daje osnovni i alternativni prijedlog. Po prvom, PP pokreće se na temelju prijedloga samog dužnika, a može se pokrenuti i na prijedlog vjerovnika ako se dužnik suglasi. Po drugom, ovlaštenu predlagatelj može biti isključivo dužnik. Bitna razlika sastoji se u tome što ako dužnik uskrati svoju suglasnost vjerovniku kao predlagatelju pretpostavka je da je podnesen prijedlog za pokretanje stečajnog postupka.

Rješenje da pravo predlaganja PP-a imaju dužnik i vjerovnik kompromis je između odredbi predstečajne nagodbe i stečajnog postupka. U predstečajnoj nagodbi dužnik je jedina ovlaštena osoba (čl. 39. ZFPPN), dok u stečajnom postupku kao ovlaštenu predlagatelji mogu biti dužnik, vjerovnik ili neka treća osoba određena posebnim zakonom (čl. 39. SZ). Zakon o prisilnoj nagodbi, stečaju i likvidaciji,⁴⁹ koji je prethodio važećem SZ-u određivao je da se postupak prisilne nagodbe pokreće

46 U sudskom registru zabilježiti će se činjenica da je imenovan povjerenik radi zaštite javnog interesa.

47 U hrvatskoj stečajnoj praksi institut osobne uprave vrlo se rijetko koristio. Za istaknuti je pozitivan primjer stečajnog dužnika MORNAR d.d. u stečaju iz Makarske. Naime, rješenjem Trgovačkog suda u Splitu, posl. br. VII St-178/99 od 27. ožujka 2000. stečajni je sudac ovlastio dužnika da sam upravlja i raspoláže stečajnom masom pod nadzorom stečajnog povjerenika. Štoviše, nad dužnikom je 13. svibnja 2002. zaključen stečajni postupak jer je pravomoćnim Rješenjem br. VII St-178/99 od 25. ožujka 2002. godine, potvrđen stečajni plan u ovom postupku.

48 U postupku predstečajne nagodbe uloga je bila obrnuta: trgovački sud je bio servis FINA-i odnosno nagodbenom vijeću.

49 Sl. list SFRJ, br. 84/89.

na prijedlog dužnika, dok se može pokrenuti i na prijedlog vjerovnika ako se dužnik suglasi (čl. 18.). No, vrijeme će pokazati je li takav pristup opravdan i u ovom trenutku jer je stečajna praksa pokazala da vjerovnici rijetko pokreću stečajne postupke u nadi da će se namiriti na „neki drugi način“, ali bez dodatnih troškova.

U pogledu osoba dužnika nad kojima se može provesti PP, Nacrt zakona uređuje da se PP može provesti nad pravnom osobom i nad dužnikom pojedincem (trgovac pojedinac i obrtnik). Sam postupak je hitan i mora se okončati najkasnije u roku od 120 dana od dana njegovog otvaranja, ako nije drukčije propisano. Zakonodavac inzistira na žurnosti postupka pa tako ako su podnesena dva ili više prijedloga za otvaranje PP-a istog dužnika, sud će za sve prijedloge provesti jedinstveni postupak i donijeti zajedničku odluku, odnosno odlučit će o prijedlogu za otvaranje PP u roku od osam dana od dana dostave potpunog prijedloga. Protiv takvog rješenja dopuštena je žalba o kojoj će odlučiti drugostupanjski sud u roku od osam dana od njezinog primitka. Na taj način izbjegnuta je situacija do koje dolazi s obzirom na to da se u postupku predstečajne nagodbe odgovarajuće primjenjuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku (čl. 31. ZFPPN).⁵⁰ Naime, sadašnje rješenje nalaže kako se protiv rješenja može izjaviti žalba koja se podnosi prvostupanjskom tijelu koje je donijelo rješenje, dakle FINA-i, a o njoj odlučuje Ministarstvo financija – samostalni sektor za drugostupanjski upravni postupak (MFIN). Podredna primjena ZOUP-a znači da se protiv odluke po žalbi MF može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom (st. 2., čl. 12. ZOUP). Doktrina stoga opravdano postavlja pitanje učinaka i domašaja spora pred upravnim sudom u situaciji ako osoba kojoj je osporena tražbina uspije u upravnom sporu, a u međuvremenu je na trgovačkom sudu sklopljena predstečajna nagodba (*res judicata*) kojom se dužnik oslobađa obveze prema svim vjerovnicima isplatiti iznos koji je veći od postotka prihvaćenog u predstečajnoj nagodbi (*arg.* čl. 62., st. 7. ZFPPN)?

Stoga rokovi o duljini trajanja PP-a, zatim o spajanju više prijedloga u jedan prijedlog, kao i rokovi u kojima o spornim situacijama mora odlučiti prvostupanjski i drugostupanjski sud bitno doprinose ekonomiji postupka.

U pogledu sadržaja prijedloga za PP treba naglasiti kako je on iznimno obiman i zahtjevan za pripremu i podnošenje te mora, a što je i najvažnije, sadržavati brojne činjenice na temelju kojih vjerovnici i sud mogu objektivno donijeti *relevantne* odluke o sudbini dužnika. Obveza je da se uz prijedlog dostavi: 1. tvrtka ili naziv, sjedište i poslovna adresu, odnosno ime i prezime, sjedište i poslovna adresu, adresa prebivališta te osobni identifikacijski broj dužnika i zahtjev da se nad dužnikom provede predstečajni postupak, 2. izvješće o financijskom stanju i poslovanju dužnika, 3. plan financijskog i operativnog restrukturiranja (kao *ključni element*), 4. popis imovine i prava dužnika koji su upisani u odgovarajuće upisnike. Žurnosti postupka svakako pomaže činjenica da bi ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom trebao propisati obrazac za prethodno navedeni prijedlog. Ako je dužnik veliki ili srednji poduzetnik prijedlog za otvaranje PP-a mora sadržavati izvješće ovlaštenog revizora koje sadrži pozitivno mišljenje o planu financijskog i operativnog restrukturiranja. Prijedlog mora sadržavati opis pregovora s vjerovnicama, ako ih je

50 NN, br. 47/09. – dalje u tekstu: ZOUP.

bilo, a koji su prethodili prijedlogu za pokretanje postupka, uključujući i potrebne obavijesti dostavljene vjerovnicima koji sudjeluju u postupku da bi mogli donijeti odluku o planu financijskog i operativnog restrukturiranja.

Sud mora odlučiti hoće li prihvatiti ili odbaciti prijedlog, s time da se prijedlog odbacuje: 1. ako je prijedlog podnesen za vrijeme trajanja prethodno potvrđenog predstečajnog sporazuma, 2. ako nije protekao rok od dvije godine od ispunjenja obveza iz prethodno potvrđenog predstečajnog sporazuma, 3. ako prijedlog nije podnesen od strane ovlaštenog predlagatelja, 4. ako sadržaj prijedloga nije u skladu s odredbama ovoga Zakona, 5. ako utvrdi da je dužnik sposoban i bez plana financijskog i operativnog restrukturiranja odgovarati svojim obvezama, 6. ako je nad dužnikom otvoren stečajni postupak. *Alternativno*, kao 7. razlog za sudski odbačaj prijedloga navodi se okolnost u kojoj je dužnik u vrijeme podnošenja prijedloga u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje koji vodi FINA imao evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u razdoblju duljem od 120 dana, a koje je trebalo, na temelju valjanih osnova za plaćanje, bez daljnjeg pristanka dužnika naplatiti s bilo kojeg od njegovih računa.

Treba li dužniku koji ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u razdoblju duljem od 120 dana, a koje je trebalo, na temelju valjanih plaćanja bez daljnjeg pristanka dužnika naplatiti s bilo kojeg od njegovih računa, pružiti priliku putem PP-a? Odgovor je negativan. Blokada računa u razdoblju duljem od 120 dana znači ozbiljan, vrlo teško otklonjiv poremećaj u poslovanju dužnika i javni je interes takve osobe ukloniti s tržišta. Drugim riječima, dužnik je dokazano nesposoban za plaćanje (*insolventan*) jer ne može trajnije ispunjavati svoje dospjele novčane obveze pa je to opravdan razlog zbog kojega će sud odbaciti njegov prijedlog za PP (v. čl. 21. Nacrta zakona).

4.2.4.1. Otvaranje predstečajnog postupka

Ako prijedlog nije odbačen i ako su ispunjeni uvjeti iz Zakona, onda sud donosi rješenje o otvaranju PP-a. U sadržaju rješenja posebno će se navesti: 1. tvrtka, odnosno naziv, osobni identifikacijski broj dužnika, sjedište ili poslovna adresa, odnosno ime i prezime dužnika, sjedište i poslovna adresa i adresa prebivališta dužnika, 2. ime, prezime, osobni identifikacijski broj i adresa povjerenika, 3. dan, sat i minuta otvaranja predstečajnog postupka. Rješenjem o otvaranju predstečajnog postupka pozvat će se vjerovnici da u roku od 15 dana od dana objave oglasa, prijave svoje tražbine FINA-i⁵¹ i u roku od 15 dana od dana objave prijavljenih tražbina ospore prijavljene tražbine koje smatraju nepostojećim, uz obvezno navođenje razloga osporavanja. Također će se dužnik i povjerenik, ako je određen, pozvati da u roku od osam dana od isteka roka za osporavanje tražbina podneskom priznaju ili ospore svaku prijavljenu tražbinu, uz obvezno navođenje razloga osporavanja. Izlučni, razlučni i ostali založni vjerovnici obavještavaju o svojim pravima te se otvaranjem predstečajnog postupka njihov položaj ne mijenja u odnosu na stečajna pravila. Rješenje o otvaranju PP-a objavljuje se na internetskoj stranici e-stečajna oglasna ploča istoga dana kad je

51 U stečajnom postupku vjerovnici svoje tražbine i prava prijavljuju osobno stečajnom upravitelju (čl. 54. SZ).

doneseno rješenje o otvaranju postupka. Od dana objave rješenja o otvaranju PP-a, FINA prestaje izvršavati osnove za plaćanje evidentirane u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje na teret dužnika, osim mjera osiguranja donesenih u kaznenom postupku do drukčije odluke tijela koje je donijelo mjeru. Osnovu za plaćanje na teret dužnika zaprimljenu nakon otvaranja PP-a FINA neće evidentirati u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje niti je izvršavati, nego će je vratiti podnositelju uz obrazloženje. Rješenjem o otvaranju PP-a pozvat će se dužnikovi dužnici da svoje dospjele obveze bez odgode ispunjavaju dužniku. Kada sud utvrdi da je udovoljeno uvjetima za otvaranje PP-a, zaključkom određuje povjerenika.

4.2.4.2. Troškovi predstečajnog postupka

U praksi je jedna od najvećih prepreka za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka upravo bila povezana s troškovima postupka. Name, pri podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka dužnik je obavezan platiti predujam za troškove, dok će pri podnošenju prijedloga za otvaranje PP-a nad velikim ili srednjim poduzetnikom uplatiti predujam za troškove PP-a koji odgovara iznosu dodatne pristojbe iz čl. 39.a SZ (10.000,00 kuna). U protivnom sud će prijedlog odbaciti kao nedopušten. *Argumentum a contrario* znači da mali poduzetnici, koji su kao takvi definirani čl. 3., st. 2. Zakona o računovodstvu,⁵² nisu obvezni uplaćivati predujam za troškove PP-a. Glede troškova svakako je zanimljivo i rješenje sukladno kojemu je FINA dužna podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ako pravna osoba, odnosno dužnik pojedinac u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u razdoblju od 120 dana (čl. 21. Nacrta zakona). Kao rezultat takvog rješenja mogao bi biti pokrenut velik broj stečajnih postupaka pred trgovačkim sudovima povodom prijedloga FINA-e, za što je potrebno više milijuna samo za troškove objave oglasa, na teret vjerovnika ili državnog proračuna. Nadalje, još desetke milijuna je potrebno za stečajne upravitelje čija se nagrada i troškovi isplaćuju iz sredstava Fonda za pokriće troškova stečajnog postupka, u kojem trenutno nema sredstava. Štoviše ovu tvrdnju opravdava i činjenica kako su u primjeni SZ-a i ZFPPN-u (u dijelu koji se odnosi na predstečajnu nagodbu) uočene određene slabosti. Iz tih razloga potrebno je izvršiti određene izmjene zakonskog teksta, donijeti podzakonske akte važne za ulogu upravitelja. U ovom pogledu mislimo prvenstveno na Uredbu koja uređuje pitanje nagrade i naknade troškova stečajnih upravitelja, čime bi se stvorila nezavisna i profesionalna služba. Također smatramo da je Uredba za sada nezadovoljavajuća *de facto*, ali i *de iure*. U Vladi RH već je dugo u pripremi prijedlog Uredbe o kriterijima i načinu obračuna i plaćanja nagrada stečajnim upraviteljima kojom se žele ispraviti svi veliki propusti iz istoimene Uredbe iz 2003.⁵³ Na žalost, još uvijek nije donesen poseban propis kojim će urediti nagradu i naknadu stečajnim upraviteljima, iako je izmjenama Zakona iz 2006. stvorena pravna osnova i utvrđen ovlaštenik. Kvalitetnim određivanjem nagrada i troškova operativnom tijelu u stečajnom postupku uvelike bi se doprinijelo profesionalizaciji službe. Pravo je pitanje zašto su nagrade za rad i naknada troškova stečajnom upravitelju problematika

52 NN, br. 109/07., 54/13. i 121/14.

53 NN, br. 189/03.

koju zakonodavac uporno ne želi riješiti već desetak godina, točnije od 1. prosinca 2003. kada je stupila na snagu protuustavna Uredba jer djeluje *retroaktivno*?⁵⁴

4.2.4.3. Pravne posljedice otvaranja predstečajnog postupka

Pravne posljedice otvaranja PP-a nastaju od trenutka kad je rješenje o otvaranju postupka objavljeno na internetskoj stranici e-stečajna oglasna ploča sudova. Ako je rješenje o otvaranju PP-a u povodu žalbe ukinuto, a u ponovnom PP-u se opet otvori, smatrat će se da su pravne posljedice otvaranja PP-a nastupile od trenutka objave prvog rješenja o otvaranju postupka. Pravne posljedice otvaranja PP-a nastaju za sve tražbine vjerovnika prema dužniku koje su nastale do otvaranja postupka, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano. Ipak, PP ne utječe na pravo odvojenog namirenja izlučnih i razlučnih vjerovnika te tražbine radnika i prijašnjih radnika dužnika nastale do dana otvaranja PP-a, iz radnog odnosa u neto iznosu, otpremnine do iznosa propisanog zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom i tražbine na temelju naknade štete pretrpljene zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

Na prava radnika, kao zaštićene kategorije vjerovnika, posebno ćemo se osvrnuti. Naime, treba prihvatiti da veći dio hrvatskoga insolventijskog prava (SZ i ZFPPN u dijelu koji se odnosi na predstečajne nagodbe), kao i insolventijska prava drugih, posebno tranzicijskih država nisu *sedes materiae* gdje se rješava složena struktura radničkih prava. To, međutim ne znači da naš zakonodavac o ovom pitanju mora biti pasivan i ne rješavati ga u minimalnim stavkama. Zakon o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca,⁵⁵ kao treći stup našeg insolventijskog prava tek amortizira snažne udarce insolventije trgovačkih društava i ne nudi dugoročna rješenja. Dugoročna rješenja ne nudi, po naravi stvari niti SZ, a izravni cilj PP-a nije spašavanje radnih mjesta. Ipak, Nacrt zakona štiti radnika u PP-u jer ako dužnik tijekom PP-a kasni s isplatom plaće radnicima dospjelim nakon otvaranja PP-a, pa radnici i prijašnji radnici dužnika čije su tražbine nastale do dana otvaranja PP-a, iz radnog odnosa u neto iznosu, otpremnine do iznosa propisanog zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom i tražbine po osnovi naknade štete pretrpljene zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti mogu tražiti ovrhu na novčanim sredstvima dužnika. Osim toga, sud će obustaviti PP ako dužnik tijekom PP-a kasni s isplatom plaće radnicima dospjelim nakon otvaranja PP-a. S druge strane, radnike se PP suštinski tiče budući da su zainteresirani za dugoročni prosperitet poslodavca na tržištu i za svoja radna mjesta. Tek će se vidjeti hoće li rješenja PP-a u svezi s radničkim pravima, slično kao i rješenja ZFPPN-a biti zaprjeka uspješnom financijskom restrukturiranju u onim slučajevima ako ne postoji način da se svi radnici stave u punu zaposlenost.⁵⁶

Druge izuzetno važne pravne posljedice otvaranja PP-a su: 1) parnični, ovršni, upravni i postupci osiguranja, pokrenuti protiv dužnika prije otvaranja PP-a prekidaju

54 Čl. 20. Uredbe glasi: „Na stečajne postupke pokrenute do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (NN, br. 123/03.) primjenjivat će se odredbe ove Uredbe“.

55 NN, br. 86/08. i 80/13.

56 Vidi, ZUBER, Marija, Potraživanja radnika u predstečajnoj nagodbi, u: Savjetovanje o Zakonu o financijskom restrukturiranju i predstečajnoj nagodbi (NN, br. 108/12.), CRNIĆ, Ivica (ur.), Organizator, Zagreb, 2012., str. 113-133.

se na prijedlog dužnika nakon objave rješenja o otvaranju postupka, osim postupaka osiguranja u kaznenom postupku, postupaka utvrđivanja zlouporabe prava i postupka vezanih uz tražbine na koje PP ne utječe, 2) za vrijeme trajanja PP-a, nije dopušteno pokretanje parničnih, ovršnih, upravnih i postupaka osiguranja radi namirenja ili osiguranja tražbina nastalih do otvaranja postupka, osim postupaka osiguranja u kaznenom postupku, postupaka utvrđivanja zlouporabe prava i postupka vezanih uz tražbine na koje ne utječe predstečajni postupak.⁵⁷ Uz to, prijavom tražbina u PP-u prekida se zastara od dana podnošenja prijave do proteka roka za isplatu koji je određen u predstečajnom sporazumu, a ako se predstečajni sporazum ne potvrdi – do pravomoćnosti odluke o obustavi predstečajnog postupka.

4.2.4.4. Ispitni postupak i utvrđivanje tražbina

Rješenjem o otvaranju PP-a pozvat će se vjerovnici da u roku od 15 dana od dana objave oglasa, prijave svoje tražbine i u roku od 15 dana od dana objave prijavljenih tražbina ospore prijavljene tražbine koje smatraju nepostojećim, uz obvezno navođenje razloga osporavanja, dok se na ročištu radi ispitivanja tražbina one ispituju. Tražbine prijavljene u roku propisanim ovim Nacrtom zakona smatraju se utvrđenim ako ih nije osporio dužnik, ako je određen povjerenik ili koji od vjerovnika čije su tražbine utvrđene.

Zbog osobite važnosti na PP posebno ćemo se osvrnuti na dvije odredbe iz čl. 6. Nacrta zakona svrstane među pravne posljedice otvaranja predstečajnog postupka, a koje glase: 1) „Ako je koji od vjerovnika osporio tražbinu koju je priznao dužnik, osporavatelj u takvom postupku nastupa u ime i za račun dužnika“ te 2) „Postupak za utvrđivanje osporenih tražbina provodi se odgovarajućom primjenom pravila o postupku za utvrđivanje tražbina u stečajnom postupku“.

Čl. 178. SZ-a u jedanaest (11) stavaka određuje pravila u svezi s osporenim tražbina, a najsporniji može biti st. 2. koji glasi: „Ako je koji od stečajnih vjerovnika osporio tražbinu koju je priznao stečajni upravitelj, stečajni sudac će stečajnog vjerovnika uputiti u parnicu radi utvrđivanja osporene tražbine. Osporavatelj u takvoj parnici nastupa u ime i za račun stečajnog dužnika“.⁵⁸

Dakle, u ovom slučaju kao tuženika treba označiti dužnika jer vjerovnik ne ističe tražbinu prema osporavatelju, već prema dužniku. Dužnika u ovoj parnici ne zastupa njegov zastupnik po zakonu (*alter ego*) nego onaj vjerovnik koji je osporio tražbinu – osporavatelj. Troškove izgubljenog parničnog troška mora nadoknaditi dužnik, premda je na ispitnom ročištu priznao tražbinu. Ipak, dužnik za izgubljeni parnični trošak koji predstavlja ostale obveze stečajne mase (čl. 87. SZ) ima pravo na *regres* od vjerovnika osporavatelja budući da je bez uspjeha osporavao tražbinu

57 Ostale pravne posljedice otvaranja PP-a navedene su u čl. 4. Nacrta zakona.

58 Uveden je u Četvrtoj noveli SZ-a iz 2006. (čl. 79. ZID SZ), a Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, kao predlagatelj razlog njegovog uvođenja obrazložilo je vrlo zanimljivim stajalištem: „Zbog obijesnog osporavanja i kasnijeg parničenja na teret stečajnog postupka razdvojeno je osporavanje stečajnog upravitelja i ostalih osporavanja.“ Dostupno na: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Sjednice/Arhiva/172-04.pdf> (27.02.2014.).

drugom vjerovniku.⁵⁹ To je potvrdila i naša sudska praksa.⁶⁰

Pod utvrđenom se tražbinom podrazumijeva glavni dug i kamate koje su dospjele do dana donošenja rješenja o otvaranju PP-a, a ako je tražbina sadržana u ovršnoj ispravi, pod utvrđenom tražbinom razumijeva se cjelokupna svota navedena u toj ispravi. Ako je u PP određeno da se tražbine isplate u smanjenoj svoti, postotak koji se isplaćuje prema PP obračunava se na cijelu svotu utvrđene tražbine.

Radi ekonomije PP-a i zbog kontrole suvišnih troškova, zakonodavac propisuje da se tražbine koje su osporili dužnik, povjerenik ako je određen ili koji od vjerovnika čije su tražbine utvrđene moraju raspraviti. Nakon što su sve pristigle tražbine ispitane, sudac sastavlja posebnu tablicu ispitanih tražbina u koju za svaku pojedinu tražbinu unosi u kojoj je mjeri utvrđena, odnosno osporena, uz obvezno navođenje razloga osporavanja. Na temelju tablice sudac donosi rješenje kojim odlučuje o tome u kojem su iznosu utvrđene i osporene pojedine tražbine, uz obvezno navođenje razloga osporavanja. Dužnik je obvezan najkasnije u roku od osam dana od donošenja rješenja o utvrđenim i osporenim tražbinama, dostaviti plan financijskog i operativnog restrukturiranja koji obuhvaća sve utvrđene i osporene tražbine prema rješenju o utvrđenim i osporenim tražbinama, ako ranije dostavljeni plan financijskog i operativnog restrukturiranja ne obuhvaća sve tražbine koje su sadržane u rješenju o utvrđenim i osporenim tražbinama. Ne može se pristupiti glasovanju za plan financijskog i operativnog restrukturiranja koji ne obuhvaća sve utvrđene i osporene tražbine. Ako dužnik ne dostavi plan financijskog i operativnog restrukturiranja u roku, sud će rješenjem obustaviti postupak.

Ovo je svakako bolje rješenje od rješenja iz ZFPPN-a prema kojem ni vjerovnici, a niti povjerenik predstečajne nagodbe ne mogu osporavati drugim vjerovnicima tražbine nego se samo dužnik izjašnjava. Takav, u biti privilegirani status dužnika u predstečajnoj nagodbi, otvara, na žalost preveliku mogućnost manipulacije jer dužnik u dogovoru s vjerovnikom može priznati nepostojeću tražbinu, a osporiti postojeću i na taj način bitno, čak odlučujuće utjecati na glasovanje o predstečajnoj nagodbi s obzirom na to da se nitko drugi ne može izjašnjavati o tražbinama. Čak ni nagodbeno vijeće ne može ulaziti u činjenično izjašnjenje dužnika, dok trgovački sud, pred kojim se sklapa nagodba nema ovlaštenja ulaziti u prethodno završeni upravni postupak pred FINA-om već samo verificirati postojeće stanje. Predstečajna nagodba ima snagu ovršne isprave za sve vjerovnike čije su tražbine utvrđene (st. 13., čl. 66. ZFPPN), odnosno predstečajna nagodba sklopljena pred trgovačkim sudom ima snagu *res judicatae*.

59 Suprotno stajalište ima Eraković. On smatra ako je stečajni upravitelj u stečajnom postupku priznao tražbinu, nema smisla prisiljavati ga da u parnici osporava postojanje tražbine. On i u parnici može priznati postojanje tražbine, čime bi osporavatelj (stečajni vjerovnik) ostao zapravo bez pravne zaštite, stoga treba zaključiti da kao tuženika u parnici treba označiti osporavatelja. Vidi, ERAKOVIĆ, Andrija, Stečajni zakon s komentarom i primjerima, RRIF plus, Zagreb, 1997., str. 124.

60 U svojoj odluci br. Pž-1896/01 od 24. rujna 2002. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske zauzeo je stajalište da kada tražbinu vjerovnika osporava drugi vjerovnik, a ne stečajni upravitelj, tuženik može biti jedino stečajni dužnik jer „tužiteljica i osporavatelj nisu bili u nikakvom pravnom odnosu.“

S druge strane, tražbine razlučnih vjerovnika ne utvrđuju se ako vjerovnik nije dostavio izjavu o odricanju prava na odvojeno namirenje i takve tražbine ne ulaze u tablicu ispitanih tražbina, niti u iznos prijavljenih tražbina, već za njih sudac sastavlja posebnu tablicu. Takve tražbine mogu se naknadno utvrditi rješenjem, ako vjerovnik naknadno dostavi izjavu kojom se odriče od prava na odvojeno namirenje, sukladno odredbama ovoga zakona.

4.2.4.5. Pravo glasa i potrebne većine za sklapanje predstečajnog sporazuma

Sud će zakazati ročište na kojem će se raspravljati i glasovati o planu financijskog i operativnog restrukturiranja. Ročište se mora održati u roku od 30 dana od zakazivanja. Ročište za raspravljanje i glasovanje i plan financijskog i operativnog restrukturiranja moraju biti objavljeni. U objavi treba istaknuti da se u prispjele stavove o planu financijskog i operativnog restrukturiranja može obaviti uvid u pisarnici suda. Na ročištu za raspravljanje i glasovanje dužnik obrazlaže prijedlog plana financijskog i operativnog restrukturiranja. Nakon izlaganja dužnika o prijedlogu, izjašnjava se povjerenik ako je određen. O prijedlozima dužnika otvara se rasprava u kojoj imaju pravo sudjelovati vjerovnici, dužnik i povjerenik ako je određen. O prijedlozima vjerovnika iznesenim na ročištu, glede izmjena u predloženom planu financijskog i operativnog restrukturiranja izjašnjava se dužnik. Vjerovnici odlučuju o planu financijskog i operativnog restrukturiranja glasovanjem u pismenom obliku. Formatizirani obrazac za glasovanje mora biti dostavljen sudu najkasnije do početka ročišta za glasovanje te potpisan i ovjeren od ovlaštene osobe. Ako je vjerovnik pravna osoba, uz obrazac mora biti priložen dokaz da ga je potpisala ovlaštena osoba (izvadak iz sudskog ili odgovarajućeg registra). Ako vjerovnici koji glasuju pisanim putem, najkasnije do početka ročišta za glasovanje ne dostave formatizirani obrazac, smatrat će se da su glasovali protiv plana financijskog i operativnog restrukturiranja. Sud će vjerovnicima s pravom glasa prisutnim na ročištu za glasovanje podijeliti formatizirane obrasce za glasovanje. Svaki vjerovnik glasuje popunjavanjem formaliziranog obrasca. Također sud će sastaviti popis prisutnih vjerovnika i prava glasa koja im pripadaju. Sud će o provedenom glasovanju sastaviti zapisnik koji potpisuje dužnik i povjerenik ako je određen.

Na pravo glasa i potrebne većine pri glasovanju i prihvaćanju plana financijskog i operativnog restrukturiranja na odgovarajući način se primjenjuju pravila ovoga Zakona o pravu glasa i potrebnim većinama o stečajnom planu. Drugim riječima, napušta se model „potrebne većine“ iz ZFPPN-a i ponovno prihvaća model „potrebne većine“ koji u našem stečajnom zakonodavstvu s modifikacijama postoji još od originalne verzije SZ-a iz 1996. U izvornoj verziji SZ (NN, br. 44/96.), st. 1., čl. 240. glasio je: „Smatrat će se da su vjerovnici prihvatili stečajni plan ako je u svakoj skupini većina vjerovnika od onih koji su glasovali za plan i ako zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali za plan dvostruko premašuje zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali protiv toga da se plan prihvati“. Prema čl. 28. ZID SZ-a iz 1999. (NN, br. 29/99.) iza riječi „onih koji su glasovali“ dodaje se riječ: „glasovala“. Međutim, st. 1., čl. 48. ZID SZ-a iz 2000. (NN, br. 129/00.) mijenja definiciju potrebne većine i određuje: „Smatrat će se da su vjerovnici prihvatili stečajni plan ako je u svakoj

skupini glasovala većina vjerovnika i ako zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali za plan dvostruko premašuje zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali protiv toga da se plan prihvati⁶¹. U kasnijim izmjenama i dopunama SZ-a ova odredba nije mijenjana. U odnosu na pravo glasa stečajnih vjerovnika pri glasovanju o stečajnom planu na odgovarajući se način primjenjuju pravila iz čl. 38. d. SZ-a, dok različiti vjerovnici imaju jednako pravo kao i stečajni vjerovnici ako im je dužnik i osobno odgovoran i ako se odreknu svoga prava na odvojeno namirenje ili ne budu odvojeno namireni (čl. 23. SZ).⁶²

Glasovanje o prihvatu plana obavlja se odvojeno po skupinama vjerovnika s pravom glasa (čl. 239. SZ). Smatrat će se da su vjerovnici prihvatili stečajni plan ako je u svakoj skupini glasovala većina vjerovnika i ako zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali za plan dvostruko premašuje zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali protiv toga da se plan prihvati (st. 1., čl. 240. SZ). Dakle, za prihvaćanje plana moraju biti *kumulativno* ispunjena dva uvjeta. Prvi je uvjet da je za plan u svakoj skupini glasovala obična većina vjerovnika, dok je drugi uvjet ispunjen ako zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali za plan dvostruko premašuje zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali protiv toga da se plan prihvati.⁶³ Vjerovnici koji imaju neko zajedničko pravo ili čija su prava do nastanka stečajnog razloga tvorila jedinstveno pravo računaju se pri glasovanju kao jedan vjerovnik, a na odgovarajući način će se pristupiti i s nositeljima različitih prava ili prava plodouživanja (st. 2., čl. 240. SZ). Ako se stečajnim planom ne zadire u prava različitih vjerovnika te ako stečajni vjerovnici nisu razvrstani u posebne skupine, smatrat će se da su vjerovnici prihvatili stečajni plan ako je za njega glasovala većina vjerovnika koji su glasovali i ako zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali za plan premašuje zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali protiv toga da se on ne prihvati (st. 3., čl. 240. SZ). Izuzetno je važno da čl. 241. SZ-a izriječno određuje zabranu opstrukcije koju u svakom konkretnom slučaju ocjenjuje sud. Smatra se da je neka skupina prihvatila plan, premda u njoj nije postignuta potrebna većina, ako vjerovnici te skupine: a) stečajnim planom nisu stavljeni u lošiji položaj od onoga u kojemu bi bili da plana nema; b) ako primjereno sudjeluju u gospodarskim koristima koje bi sudionicima trebale pripasti na temelju stečajnog plana te c) ako je većina glasačkih skupina plan prihvatila s potrebnom većinom.⁶⁴

Nakon što stečajni plan prihvate vjerovnici i nakon što na njega pristane dužnik, stečajni sudac će odlučiti o tomu hoće li plan potvrditi (st. 1., čl. 244. SZ). Rješenje o potvrdi stečajnog plana sadrži provedbenu osnovu plana koju su vjerovnici prihvatili

61 Vidi GARAŠIĆ, Jasna, Sadržaj stečajnog plana u: *Novosti u stečajnom pravu s pročišćenim tekstom Stečajnog zakona* (urednik knjige DIKA, Mihajlo), Organizator, Zagreb, 2001., str. 229.-257.

62 Čl. 84. SZ određuje: „Vjerovnici s pravom odvojenog namirenja su stečajni vjerovnici ako im je dužnik i osobno odgovoran. Oni imaju pravo na razmjerno namirenje iz stečajne mase samo ako se odreknu odvojenog namirenja ili ako se ne uspiju odvojeno namiriti“.

63 Prislina nagodba je prihvaćena ako su za njeno prihvaćanje glasovali vjerovnici čiji ukupni ponderirani iznosi tražbina predstavlja najmanje šest desetina tražbina utvrđenih u st. 3. čl. 201. ZFPPIP (čl. 205. ZFPPIP).

64 Vidi, ERAKOVIĆ, *op. cit.*, str. 155.

(st. 3., čl. 244. SZ). Provedbena osnova sadrži odredbe o tome kako će se planom izmijeniti pravni položaj dužnika i drugih sudionika u postupku (čl. 217. SZ). Protiv rješenja kojim se stečajni plan potvrđuje ili se potvrda plana uskraćuje vjerovnici i dužnik imaju pravo na žalbu (čl. 249. SZ). Ako se na ročištu za glasovanje postigne potrebna većina, sud će rješenjem potvrditi predstečajni sporazum. Rješenje kojim se potvrđuje predstečajni sporazum ili se potvrda uskraćuje objavit će se na e-stečajnoj oglasnoj ploči sudova. Protiv rješenja vjerovnici i dužnik imaju pravo na žalbu. Odredbe o učincima potvrđenog stečajnog plana i nadzora nad njegovim ispunjenjem primjenjuju se na odgovarajući način na potvrđeni predstečajni sporazum. Ako se na ročištu za glasovanje ne postigne potrebna većina, dužnik i natpolovična većina vjerovnika prisutnih na ročištu mogu zatražiti od suda da odredi raspravljanje o izmjenama i dopunama plana financijskog i operativnog restrukturiranju pri FINA-i.

4.2.4.6. Obustava predstečajnog postupka

Osim kada se ne usvoji dužnikov plan ozdravljenja, Nacrta zakona predviđa i druge slučajeve obustave PP-a. To su: 1. ako utvrdi da ne postoji razlog za otvaranje PP-a, 2. ako je vrijednost utvrđenih tražbina veća za 10 posto od vrijednosti obveza prema vjerovnicima koje je dužnik naveo u prijedlogu, 3. ako dužnik tijekom PPa postupka protivno odredbama članka 4.s ovoga Zakona, 4. ako dužnik u tijeku PP-a kasni s isplatom plaće radnicima dospjelim nakon otvaranja PP-a, 5. ako dužnik ispuni sve obveze prema vjerovnicima do ročišta za glasovanje, 6. ako Hrvatska narodna banka ne izda prethodnu suglasnost za pretvaranje tražbina kreditne institucije u temeljni kapital dužnika u P-a, a dužnik ne predloži novi plan financijskog i operativnog restrukturiranja, 7. ako se protekom roka od 120 dana od dana otvaranja PP-a ne potvrdi predstečajni sporazum odnosno ako se taj postupak ne proveden niti u produljenom roku od daljnjih najviše 90 dana, ako je sud odobrio produljenje roka za dovršetak postupka. Nakon donošenja rješenja o obustavi PP-a, FINA će osnove za plaćanje nastaviti izvršavati, naravno osim u situacijama kada je PP obustavljen jer je dužnik ispunio sve obveze prema vjerovnicima.

4.3. Nova pravila o stečajnim upraviteljima

Iznimna složenost dužnosti i faktičnih poslova koje moraju obavljati stečajni upravitelji vodila je zakonodavca u smjeru reformiranja općih (*in abstracto*) i posebnih (*in concreto*) uvjeta u vezi s izborom za stečajnog upravitelja.⁶⁵ Tako se, u pogledu općih uvjeta, za stečajnog upravitelja, sukladno čl. 9. Nacrta zakona može imenovati osoba koja se nalazi na listi stečajnih upravitelja i isključivo na području nadležnog suda.⁶⁶

65 Vidi, HRASTINSKI JURČEC, Ljiljana, Pravni položaj stečajnog upravitelja u stečajnim postupcima, Ovrha i stečaj – aktualnosti zakonodavstva i sudske prakse, Zagreb, Inženjerski biro, 2007., str. 60-127.

66 U praksi hrvatskih trgovačkih sudova gotovo se uvijek primjenjivalo pravilo da je stečajni upravitelj isključivo s područja nadležnog suda zbog naknade troškova koji predstavljaju troškove stečajnog postupka (čl. 86. SZ). U vrlo rijetkim situacijama stečajni sudac se

U čl. 10. Nacrt je zakona redefinirao negativnu listu pretpostavki koje su zaprjeka osobi koja inače ispunjava sve potrebne (opće i posebne) uvjete da je u određenom slučaju imenovana stečajnim upraviteljem. Ističu se dva kriterija: 1.) kriterij prezaduženosti te 2.) kriterij da je protiv osobe pokrenut kazneni postupak.

Ako analiziramo takvu formulaciju iz nomotehničke perspektive, možemo reći da ima propusta, a jedan je od njih i što se ne definira kriterij prezaduženosti kao preprjeka obavljanja stečajno-upraviteljske službe. Istina, navedeni kriterij je definiran u st. 11., čl. 4. SZ-a te st. 1., t. 2. i st. 4., čl. 16. ZFPPN-a kao stečajni razlog koji postoji kada je riječ o pravnim osobama koje obavljaju djelatnost radi stjecanja dobiti i vode računovodstvene evidencije. U slučaju fizičkih osoba prezaduženost kao stanje u kojem imovina ne pokriva postojeće obveze treba utvrditi isključivo stručno osposobljena (ovlaštena) osoba. Takvim nomotehničkim previdom i suprotno načelu pravne sigurnosti, zakonodavac, uz mnoge nedorečenosti, rabeći zakonodavnu konstrukciju „prezaduženost“ implicira na institut stečaja nad imovinom fizičkih osoba, potrošača. Stoga kako je odnos između pravnih pojmova daleko kompliciraniji negoli je taj odnos u svakodnevnom govoru, jezičnoj konstrukciji „koja je prezadužena“ treba prigovoriti. Slična je situacija i s drugim navedenim kriterijem. Bez detaljne analize ove odredbe, ali i relevantnih odredbi Zakona o kaznenom postupku⁶⁷ možemo zaključiti da je ovo i protuustavno rješenje jer čl. 28. Ustava RH kao i praksa u vezi s čl. 6. Europske konvencije propisuje da je svatko nedužan i nitko se ne smije smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja. Riječ je o zahtjevu koji se, načelno, sam po sebi čini umjesnim i opravdanim, ali koji će u praksi omogućiti stečajnim sucima relativno veliku, zapravo nekontrolabilnu diskreciju pri izboru stečajnih upravitelja što može stvoriti dojam pristranosti i neobjektivnosti sudstva.

Također nije jasna formulacije da će stečajni upravitelj biti, među ostalim uvjetima, i osoba „koja nakon položenog stručnog ispita ima uspješno završenu stručnu obuku u trajanju od jedne godine“. Naime, analizom položaja stečajnog upravitelja dolazimo do zaključka kako navedena profesija nije dostatno regulirana, odnosno da ne postoje kriteriji za profesionalno bavljenje ovom profesijom, kao i da nema tijela, osim tijela u stečajnom postupku, koji bi vršio stalan nadzor nad njihovim radom. Rješenje je u uspostavljanju komore stečajnih upravitelja koja bi bila zadužena za edukaciju stečajnih upravitelja, zastupanje njihovih interesa i sankcioniranje u slučaju djelovanja protiv interesa vjerovnika i dužnika. Nadalje, ono što se u radu predlaže mogućnost je da edukaciju stečajnih upravitelja obavljaju udruženja stečajnih upravitelja ili pak da se organizira posebna agencija za licenciranje i edukaciju stečajnih upravitelja kako je to već urađeno, primjerice u Sloveniji. Naime, odvjetništvo i javno-bilježništvo kao pravosudne profesije u svakom su slučaju kvalitetno organizirane profesije i treba koristiti njihova iskustva. Naša nastojanja su upravo usmjerena u tom pravcu unificiranja zakonskih rješenja i ukazivanju nadležnim organima da stečajni

odlučivao imenovati za stečajnog upravitelja iz područja nadležnosti drugog suda. Primjerice, na Trgovačkom sudu u Splitu stečajno upraviteljske poslove obavlja stečajni upravitelj iz Osijeka („Dalmacija vino d.d. u stečaju, Split, „Sportski grad TPN“ d.o.o. u stečaju, Split). Mišljenje je autora kako je razloge takvog ponašanja pojedinih sudaca teško proniknuti.

67 NN, br. 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13. i 145/13., čl. 17.

upravitelji trebaju biti organizirani, u duhu našeg pravnog sustava, kroz strukovnu organizaciju Komore stečajnih upravitelja na koju bi se prenijela javnopravna ovlaštenja. U konačnici, bez stručnih operativnih tijela nije moguće zamisliti uspjeh bilo kojeg postupka povodom insolventnosti dužnika u nas, ali i u svijetu.

4.4. Nova (stara) pravila o stečajnom planu

Kako je ZFPPN omogućio restrukturiranje dužnika, u stečajnom je postupku napuštena mogućnost financijskog restrukturiranja stečajnog dužnika, pa je vjerovnicima sada jedino omogućeno da se stečajnim planom prenese cjelokupna imovina dužnika na osobu koju će osnovati stečajni dužnik (tzv. prijenosni stečajni plan).⁶⁸

Provođenjem plana stečajnom dužniku se prije svega pruža neophodno vrijeme da stabilizira svoje poslovanje. Stoga novo - staro rješenje iz čl. 51. Nacrta zakona s mnogobrojnim mjerama ekonomske, financijske, pravne i organizacijske prirode (ne postoji *numerus clausus*) pruža daleko veći broj mogućnosti stečajnom dužniku izaći iz krize i namiriti svoje vjerovnike na prihvatljiv način. U svakom konkretnom slučaju treba pronaći najkvalitetniju mogućnost. Neke od predloženih mjera su: 1) ostaviti dužniku svu ili dio njegove imovine radi nastavljanja poslovanja dužnika, 2) prenijeti dio ili svu imovinu dužnika na jednu ili više već postojećih osoba ili osoba koje će tek biti osnovane, uz isključenje primjene općeg pravila o pristupanju dugu u slučaju preuzimanja neke imovinske cjeline iz zakona kojim se uređuju obvezni odnosi i o dužnosti davanja izjave o nepostojanju dugovanja iz zakona kojim se uređuje postupak u sudskom registru, 3) dužnika pripojiti drugoj osobi ili spojiti s jednom ili više osoba, 4) prodati svu ili dio imovine dužnika, s ili bez razlučnih prava, 5) raspodijeliti svu ili dio imovine dužnika između vjerovnika, odrediti način namirenja stečajnih vjerovnika, 6) namiriti ili izmijeniti razlučna prava, 7) smanjiti ili odgoditi isplatu obveza dužnika, 8) obveze dužnika pretvoriti u kredit, 9) preuzeti jamstvo ili dati drugo osiguranje za ispunjenje obveza dužnika, 10) urediti odgovornost dužnika nakon završetka stečajnoga postupka, i drugo. Ponovnim uvođenjem mnogobrojnih opcija u svezi sa stečajnim planom zakonodavac priznaje propust iz 2012. koji je doktrina, zajedno s ZFPPN-om već ocijenila kao „značajan korak unazad u razvoju hrvatskog stečajnog prava, a posebice instituta stečajnog plana“.⁶⁹

4.5. Stečaj povezanih društava

Pozitivno hrvatsko pravo prilično kvalitetno definira elemente pojma povezanih društava. Tako Zakon o trgovačkim društvima⁷⁰ uređuje pitanje povezanih društava koja se mogu povezivati putem učešća u kapitalu, putem ugovora ili mješovito.

68 NN, br. 133/12.

69 Vidi opširnije, GARAŠIĆ, Jasnica, Stečajni plan nakon izmjena i dopuna Stečajnog zakona 2012., ... *cit.*, str. 490.

70 NN, br. 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 152/11., 111/12. i 68/13., čl. 473. *et seq.*

Povezana društva obuhvaćaju jedno kontrolno (matično) i jedno ili više podređenih (zavisnih) društava. Osnovne karakteristike povezanih društava su ekonomska zavisnost, pravna samostalnost i jedinstvena uprava,⁷¹ a odnos ovisnosti nastaje u pravilu na temelju većinskog sudjelovanja vladajućeg društva u ovisnom društvu kroz utjecaj na donošenje odluka.⁷² Međutim, mnogo je manji opseg suglasnosti s europskim pravom⁷³ praksa u vezi s ZFPPN-om koja ukazuje kako su dužnici nerijetko priznajući nepostojeće - fiktivne tražbine putem izravno ili neizravno povezanih trgovačkih društava u potpunosti obezvrijedili tražbine - imovinu stvarnih vjerovnika - pravnih i fizičkih osoba te Republike Hrvatske, jer se na strani dužnika i vjerovnika često nalazi „ista“ osoba, koja ima kontrolu nad nekoliko trgovačkih društava, u kojima su osnivači, članovi uprava ili direktori, odnosno putem udjela u društva u vlasništvu drugog društva te u stvarnosti ne postoji odnos dužnik - vjerovnik. Dakle, s obzirom na uvođenje novog modela stečajnog postupka, predstečajne nagodbe, bez istodobnog propisivanja položaja povezanih društava u pravnom sustavu otvorio se prostor za arbitrarnost u primjeni pravnih normi. Shvaćajući taj propust u ZFPPN-u, Nacrt Zakona uvodi Glavu IX. a „Stečaj povezanih osoba“. U stečajnim postupcima nad dvije ili više povezanih osoba, među kojima je i dužnik koji ima vladajući utjecaj: a) imenovat će se jedan stečajni upravitelj, b) postoji jedna skupština vjerovnika i jedan odbor vjerovnika, c) mjesno nadležan sud je sud nadležan prema sjedištu dužnika koji ima vladajuću utjecaj, d) postoji jedna stečajna masa i e) prestaju međusobne tražbine povezanih osoba.

Uredba Vijeća (EZ) broj 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o insolventijskom postupku (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1346/2000.)⁷⁴ ne sadrži pojam povezanih društava (engl. *group of companies*), što znači da je to pitanje prepušteno nacionalnim zakonodavstvima i njihovoj stečajnoj praksi.⁷⁵ Ipak, Europska komisija je, zbog onemogućavanja zloupotreba i veće pravne sigurnosti krajem 2012. sastavila Prijedlog izmjena Uredbe o insolventijskim postupcima (dalje: Prijedlog), kojim je, između ostalog, djelomično uredila i materiju stečaja povezanih društava.⁷⁶ Definišući povezana društva kao više pravnih subjekata koje se sastoje od matičnih i ovisnih društava, Prijedlogom se uvodi obveza koordinacije stečajnih postupaka otvorenih protiv različitih članova iste skupine povezanih društava, i to tako što se stečajni

71 Podrobnije, JURIĆ, Dionis, Odgovornost vladajućeg društva za obveze ovisnog društva u hrvatskom i usporednom pravu, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 23, 2002., br. 2, str. 507540.

72 Vidi, ERAKOVIĆ, Andrija, Komentar Zakona o trgovačkim društvima sa sudskom praksom, napomenama, priložima i abecednim kazalom pojmova, Organizator, Zagreb, 2008., str. 593.

73 Vidi primjerice, IVANJKO, Šime *et al.*, Korporacijsko pravo – Pravni položaj gospodarskih subjekta, Ljubljana, 2009., str. 965-1007.

74 Uredba Vijeća (EZ), br. 1346/2000. od 29. svibnja 2000. o insolventijskim postupcima, SL L 160, 30.06.2000.

75 Podrobnije, PAULUS, Christoph G., Group Insolvencies – Some Thoughts About New Approaches, Texas International Law Journal, vol. 42, 2007., no. 1, str. 823.

76 European Commission, Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Council Regulation (EC) 1346/2000 on insolvency proceedings, Strasbourg, 12.12.2012., COM (2012), 012/0360 (COD), 744 final.

upravitelji i sudovi obvezuju između sebe razmjenjivati informacije i surađivati.⁷⁷ Iako će od najveće važnosti biti jasnoća, dosljednost i konstantnost pravne prakse, smatramo neophodnim daljnju razradu i preciziranje pojma povezanih društava te jasno i precizno propisivanje posljedica kvalifikacije društava kao povezanih.

4.6. Stečaj s prekograničnim elementom

Unifikacija pravila međunarodnog privatnog (i insolventijskog) prava u EU predstavlja jednu od bitnih pretpostavki za ostvarivanje postavljenih integracijskih ciljeva država članica EU. Zbog toga se ovom pitanju počela posvećivati dužna pažnja od samog početka integracijskog procesa.⁷⁸ SZ-om odredbe o postupcima s međunarodnim elementom imenuje se skupnim nazivom „međunarodni stečaj“ (čl. 301.-334. SZ). Međutim, nazivom „međunarodni stečaj“ obuhvaćeno je puno šire područje od isključivo stečajnog postupka s međunarodnim elementima.⁷⁹ Općenito govoreći, doktrina određuje kako stečajni postupak dobiva elemente međunarodnosti/prekograničnosti onda kada jedna ili više zainteresiranih osoba koji su povezani s tim stečajnim postupkom, zatraži zaštitu svojih pravnih interesa u stranoj zemlji, odnosno u zemlji u kojoj nije otvoren taj postupak. Cilj je, dakle, osiguranje suradnje između sudova i drugih nadležnih tijela RH i strane države koja sudjeluje u stečajnom postupku, ostvarivanje veće pravne sigurnosti u trgovini i zaštita stranih investicija, zaštita interesa svih vjerovnika i drugih zainteresiranih osoba te očuvanju odnosno uvećanju vrijednosti imovine stečajnog dužnika. Temeljna pretpostavka ovakvog zahtjeva jest činjenica da se poslovanje stečajnog dužnika ili pak samo dio njegove imovine nalazi na području više država. Jedna od izmjena određuje da se Nacrtom Zakonom utvrđuju uvjeti i načini za provedbu Uredbe br. 1346/2000. (čl. 1a. Nacrta Zakona).⁸⁰ Analizirajući pravne sustave dolazimo do zaključka kako su poznata dva načelna opredjeljenja u pogledu načina priznavanja strane odluke o otvaranju stečajnog postupka. To su sustav automatskog priznavanja stranih odluka o otvaranju stečajnog postupka koji je sadržan u Uredbi, br. 1346/2000. (čl. 17.) te postupak formalnog priznanja, za koji se opredijelio hrvatski zakonodavac (čl. 308. SZ). Naime, osjetljivost i složenost materije, zadiranje u državni suverenitet, jednostavno je nametnulo državama razumnu opreznost u pristupu ovoj složenoj materiji. Ipak radi usvajanja europske pravne stečevine, kao i radi usklađivanja

77 Vidi, РАДОВИЋ, Вук, Међународни стечај и повезана друштва – основни проблеми недоумице, рад објављен у оквиру семинара „Међународни стечај и повезана лица у смислу Закона о стечају и других закона, одржан 25.10.2013. Dostupno na: <http://www.alsu.gov.rs/bap/cod/navigate.jsp?Id=37&newsId=790> (12.11.2013.).

78 Za istaknuti je da su pravila o međunarodnom stečaju jedna od najmlađih pravila u hrvatskom pravnom sustavu, jer su u njega implementirana 01. siječnja 1997. RH se tako našla među prvim zemljama koje su cjelovito i samostalno uredile postupanje u stečajnim postupcima s međunarodnim elementom, ali za pravne osobe.

79 Treba spomenuti kako je predstečajna nagodba poznata u pravnim sustavima država članica EU-a, ali ipak na razini Europske unije, gdje je na snazi Uredba Vijeća (EZ) broj 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o insolventijskom postupku, Europska unija se nije opredijelila za ovaj institut.

80 Podrobnije o Uredbi 1346/2000, GARAŠIĆ, Jasnica, Europska uredba o insolventijskim postupcima, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 26, 2005., no. 1, str. 257-305.

s odredbama Uredbe 1346/2000,⁸¹ Nacrt Zakona definira posebna pravila za stečajne postupke u državama članicama Europske unije prihvaćajući sustav automatskog priznavanja. Time se izbjegla mogućnost da u državi priznanja različiti sudovi dođu do različitih ocjena o tomu jesu li pretpostavke za priznanje ispunjene, što nije u skladu s načelom pravne sigurnosti.⁸² Ipak, bez obzira na entuzijazam, harmonizacija navedenog načela u praksi može se pokazati kao naporan i usporen proces. Naime, Nacrt Uredbe 1346/2000 pravljen je imajući na umu stečaj pravnih osoba i stoga je sukladno tomu uređeno njeno polje primjene (*ratione personae*).⁸³ Kako je potrošački

81 Naime ulaskom u EU, uredbe se izravno/direktno primjenjuju na građane država članica te nije dopušteno donošenje nacionalnih implementacijskih mjera za njihovu primjenu, osim ako same uredbe to neposredno zahtijevaju odnosno kada je zbog neodređenosti pojedinih dijelova dopušteno preciziranje nacionalnim mjerama, pod uvjetom da nisu u neskladu s odredbama Uredbe. Tako, BARIĆ, Sanja, RUŽIĆ, Lena, Sekundarno zakonodavstvo EU i parlamentarni nadzor nad nacionalnom egzekutivom, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 29, 2008., br. 2, str. 789.

82 Vidi, HRASTINSKI JURČEC, Ljiljana, Međunarodni stečaj u hrvatskom pravnom sustavu, Zakonodavstvo i praksa: Zbornik radova sa regionalne konferencije o stečaju, Banja Luka, 2008., str. 175-185., GARAŠIĆ, Jasnica, Pretpostavke za priznanje strane odluke o otvaranju stečajnog/insolventijskog postupka prema hrvatskom pravu, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 56, 2006., no. 2-3, str. 583-616. te KERAMEUS, Konstantinos D., Procedural harmonization in Europe, American Journal of Comparative Law, vol. 43, 1995., no. 3, str. 404.

83 Uredba 1346/2000 u načelu će se primjenjivati na insolventijski postupak, bilo u slučaju da je dužnik fizička ili pravna osoba, trgovac ili privatna osoba (Preambula 9. i čl. 1., čl. 2., st. 1., t. 1. Uredbe 1346/2000). U konkretnim uvjetima, pitanje tko može biti insolventijski dužnik uređeno je nacionalnim pravom (čl. 4., st. 2., (a), Uredbe 1346/2000.). Dok države članice imaju različite insolventijske postupke za različite dužnike, Uredba 1346/2000 primjenjuje se na postupke koji su navedeni u Aneksu A Uredbe (čl. 2., st. 1., t. a.). Svaka država članica izvijestila je nadležno tijelo pri EU o tomu koji su postupci uključeni u Aneks A. Države su zauzele različita stajališta o primjeni Uredbe 1346/2000 na postojeće insolventijske postupke za potrošače. Prva skupina zemalja, Belgija i Nizozemska odlučile su da se Uredba 1346/2000 primjenjuje na njihove postupke potrošačkog stečaja, koji su navedeni u Aneksu A. (Aneks A: Insolventijski postupci iz čl. 2. t. (a): BELGIË - BELGIQUE (*Het faillissement/La faillite; Het gerechtelijk akkoord/Le concordstr.judiciaire i De collectieve schuldenregeling/Le règlement collectif de dettes*); NEDERLAND (*Het faillissement; De surséance van betaling i De schuldsaneringsregeling natuurlijke personen*). U drugoj skupini, koju čine Njemačka i Austrija, potrošačko stečajni postupci nisu izrijekom spomenuti u Aneksu A, ali budući da su oni mogući stadiji u navedenim insolventnim postupcima, spomenutim u Aneksu A, potpadaju pod polje primjene Uredbe 1346/2000. U trećoj skupini država, koja uključuje Francusku, Finsku, Luksemburg i Švedsku, ne spominju se njihovi postupci potrošačkog stečaja u Aneksu A. Ipak budući da su ti postupci regulirani posebnim zakonima (primjerice, u Francuskoj je institut otpusta dugova potrošača reguliran u Zakoniku o zaštiti potrošača) i ne potpadaju pod postupke navedene u Aneksu A, dvojbena je primjena Uredbe 1346/2000. U svakom slučaju odluka Europskog suda u predmetu *Staubitz-Schreiber* (predmet C-1/04 *Susanne Staubitz-Schreiber* [2006] ECR I-701.) izuzetno je značajna. U navedenom predmetu pred Europskim sudom postavilo se pitanje ostaje li sud države članice, kod kojeg je stavljen prijedlog za otvaranje insolventijskog postupka, nadležan za donošenje odluke o njegovom otvaranju, ako je dužnik nakon stavljanja prijedloga, ali prije otvaranja postupka, premjestio središte svojih glavnih interesa u područje neke druge države članice ili sud te druge države članice postaje nadležan? Naime, odlučeno je da se čl. 3., st. 1. Uredbe 1346/2000, mora tumačiti u značenju da sud države članice, na čijem se području nalazi središte glavnih interesa dužnika u vrijeme kada dužnik podnosi prijedlog za pokretanje

stečaj dio drugoga, ne SZ-a, konkretnije za sada u RH postoji samo Nacrt Zakona o stečaju potrošača, smatramo da takvi postupci nisu priznati u Aneksu A Uredbe 1346/2000. Stoga priznanje učinaka Uredbe 1346/2000 u ovom je slučaju u najmanju ruku dvojbeno.⁸⁴ Dakle, i u Europskoj uniji, koja je stvorila i uspostavila zajedničko tržište za više stotina milijuna ljudi iz 28 različitih zemalja članica, prisutne su brojne razlike, pa zadatak stvaranja stvarnog zajedničkog međunacionalnog insolventijskog prava ima i dalje mnoge izazove.⁸⁵

5. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Analizom Nacrta Zakona moguće je iznijeti zaključke, koji su, čini se, *communis opinio*. Prvo, ne može se izbjeći dojam da su reforme hrvatskoga insolventijskog zakonodavstva stvorile konceptijsku nesređenost oko pravne prirode i funkcije stečaja čime se ZFPPN u dijelu koji se odnosi na predstečajne nagodbe pokazao kao neuspješan dvogodišnji „eksperiment“. Drugi je propust uklanjanje iz SZ-a mnogobrojnih opcija za rehabilitaciju dužnika putem stečajnog plana u posljednjoj noveli iz 2012. Kako bi sanirao posljedice naš se zakonodavac odlučio odredbe o predstečajnoj nagodbi izvan i prije stečajnog postupka implementirati u „matični“ SZ kroz, po mnogo čemu vrlo sličan, pravni institut „predstečajni postupak“. U pogledu stečajnog plana, novo/staro rješenje je cijeli dijapazon mjera (ne postoji *numerus clausus*) koje stoje na raspolaganju dužniku i njegovim vjerovnicima u cilju postizanja financijske konsolidacije dužnika i većeg stupnja namirenja vjerovnika od likvidacijskog stečajnog postupka. Po novom rješenju, predstečajni postupak vodit će

stečajnog postupka, zadržava nadležnost za pokretanje tog postupka ako dužnik preseli središte svojih glavnih interesa na teritorij druge države članice nakon podnošenja prijedloga, ali prije pokretanja postupka. U određenom trenutku fizička osoba može imati samo jednu zemlju kao središte svojih glavnih interesa. Relevantni datum je datum podnošenja prijedloga za pokretanje stečajnog postupka. Stoga taj sud zadržava nadležnost, čak i ako se glavni interesi dužnika kasnije promijene u smislu da ih on preseli u neku drugu zemlju. Ipak trebat će još mnogo prakse dok se ne definira središte glavnih interesa, koji je ključni (*prema mišljenju prof. dr. sc. Jasnice Garašić iznesenom na Konferenciji „Legal Culture in Transition Supranational and International Law in National Courts“, u organizaciji Jean Monnet Centra izvrsnosti, Opatija, 17.-18. lipnja, 2011., u izlaganju „Basic Directions of Unification and Harmonization in European Civil Procedural Law“*), ali ne i jedini problem međunarodnog insolventijskog prava. Vidi, RADOVIĆ, Vuk, Osnovno koliziono pravilo u međunarodnom stečajnom pravu (*lex fori concursus*) sa posebnim osvrtom na Uredbu o stečajnim postupcima, HARMONIUS - Journal of Legal and Social Studies in South East Europe, vol. 2., 2013., br. 1, str. 233-256.

84 Naime, dosadašnja pozitivno-pravna iskustva u pogledu međunarodnog potrošačkog stečaja nisu reprezentativna jer ako se radi o stečaju nad imovinom fizičke osobe koja nije trgovac pojedinac, odnosno obrtnik, vjerovnici-predlagatelji mogu svoja zakonska prava ostvariti drugim pravnim sredstvima, ali ne prijedlogom za priznanje strane odluke za otvaranje stečajnog postupka s pravnim značenjem rješenja o otvaranju stečajnog postupka u Republici Hrvatskoj. Takva strana odluka nema sve pretpostavke za priznanje, jer bi njeno priznanje bilo u suprotnosti s javnim poretkom Republike Hrvatske (SZ, čl. 311., st. 3. u vezi s čl. 3., st. 1.) (Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Pž-7770/07.).

85 РАДОВИЋ, Вук, Принцип чисте универзалности у међународном стечају, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 2013., бр. 2, стр. 261-278.

tijelo državne vlasti, dakle sud uz pomoć povjerenika kao glavnog operativnog tijela te FINA-e sada kao tehničke podrške. Time su otklonjeni mnogobrojni prigovori pravne doktrine o povredama kako čl. 118. Ustava RH tako i čl. 6. Europske konvencije jer postupak predstečajne nagodbe vodi pravna osoba s javnim ovlastima FINA (nagodbena vijeće). U operativnom smislu, najvažnije pravne posljedice otvaranja predstečajnog postupka u korist dužnika su: 1.) parnični, ovršni, upravni i postupci osiguranja, pokrenuti protiv dužnika prije otvaranja predstečajnog postupka prekidaju se na prijedlog dužnika nakon objave rješenja o otvaranju postupka te 2.) za vrijeme trajanja predstečajnog postupka, nije dopušteno pokretanje parničnih, ovršnih, upravnih i postupaka osiguranja radi namirenja ili osiguranja tražbina nastalih do otvaranja postupka, dok je za vjerovnike u pogledu pravne zaštite vrlo važno da se prijavom tražbina u predstečajnom postupku prekida zastara od dana podnošenja prijave do proteka roka za isplatu koji je određen u predstečajnom sporazumu, a ako se predstečajni sporazum ne potvrdi – do pravomoćnosti odluke o obustavi predstečajnog postupka. Od drugih novina, ističemo uvođenje stečajnog postupka nad povezanim društvima kao i utvrđivanje uvjeta i načina za provedbu Uredbe br. 1346/2000. koja regulira međunarodnu nadležnost za otvaranje insolventijskih postupaka. Ovim su radom otvorena pitanja, s mnogo argumenata *pro et contra*, o kojima će se još uvijek raspravljati, jer je proces kreiranja funkcionalnog stečajnog sustava još uvijek obilježen specifičnim problemima, naspram ideje o usklađivanju. Ipak smatramo nespornim kako je Nacrt zakona u velikoj mjeri usklađen s rješenjima koja postoje u zemljama razvijenog tržišnog gospodarstva. Hoće li ispuniti ulogu koja mu je namijenjena ovisi o načinu na koji će se provoditi, institucionalnog kao i regulatornog okvira, kao i od prevladavanja određenih u radu spomenutih nomotehničkih nedorečenosti i nepreciznosti (koje zahtijevaju reviziju).

Summary

**(ANOTHER) BANKRUPTCY LEGISLATION REFORM -
FUNCTIONALIZATION OF BANKRUPTCY LEGAL
PROTECTION OR PLACEBO EFFECT?**

The paper deals with the most current topic in the field of collective civil law protection. The reforms of the Bankruptcy Act (seven of them) as well as implementation of the **Financial Operations** and Pre-Bankruptcy **Settlements Act** (three amendments), which were implemented in 2012, have significantly altered Croatian insolvency legislation. Nevertheless, the indicative methods of determining the facts show that the bankruptcy and preliminary bankruptcy procedures, in relation to other countries in the region, are consuming less time. They are more expensive and have lower satisfaction from creditors. In comparison to countries with developed bankruptcy systems, Croatian regulations still need improvement. One has to take into consideration a substantial impact of multiple external, institutional factors on legislative solutions (unfavourable social context, problems in the payment system, the precarious recordings of immovable and movable property, an insufficient number of judges who were entrusted with the liquidation proceedings, weak training of bankruptcy administrators, inadequate methods of financing, and consequently weak motivation to work). The legislators are planning to make another functionalization of the Bankruptcy Act. His intention is, after two years of experimentation in the **Financial Operations** and Pre-Bankruptcy **Settlements Act**, to accept provisions on pre-bankruptcy settlements and reinstate many pre-existing options in the preparation of the reorganization plan. Since the existing framework is not allowing for a detailed analysis of the aforementioned subjects, one must emphasize that the space here does not permit a detailed analysis of these issues. Therefore, authors of this article will deal with subjects they see as relevant and essential for understanding key issues within the domain of the Bankruptcy Act.

Keywords: *bankruptcy, bankruptcy proceedings, the forthcoming reform.*

Zusammenfassung

**(NOCH EINE) REFORM DER
INSOLVENZGESETZGEBUNG FUNKTIONALISIERUNG
DES INSOLVENZRECHTLICHEN SCHUTZES ODER
PLACEBO-EFFEKT?**

In dieser Arbeit wird das meist aktuelle Thema im Bereich des zivilrechtlichen Kollektivschutzes bearbeitet. Die kroatische Insolvenzgesetzgebung wurde, nämlich, durch die Reformen des Insolvenzgesetzes (sieben) sowie durch die Implementierung des Gesetzes über finanzielle Geschäftsführung und Insolvenzvergleich (drei Änderungen), dessen Anwendung während 2012 begann, wesentlich geändert. Die Methode der Tatsachenfeststellung aber zeigt, dass die Insolvenzverfahren und vorinsolvenzliche Verfahren im Vergleich zu denselben Verfahren in anderen Nachbarstaaten kürzer dauern, aber auch teurer sind. Ebenfalls ist der Grad der Gläubigerbefriedigung niedriger. Im Vergleich zu den Ländern mit einem entwickelten Insolvenzsystem sind diese Indikatoren relativ schlechter. Da solche Daten außer von den Gesetzesbeschlüssen auch von den zahlreichen außergerichtlichen institutionellen Faktoren (ungünstiger sozialer Kontext, Zahlungsverkehrprobleme, keine beneidenswerte Situation im Verzeichnis der Mobilien und Immobilien, ungenügende Anzahl von den mit der Führung der Insolvenzverfahren betrauten Richtern, ungenügende Ausbildung der Insolvenzverwalter, unangemessene Finanzierung der Insolvenzverwalter und die daraus resultierende geringe Motivation) beeinflusst werden, hat der Gesetzgeber noch eine Funktionalisierung des Insolvenzgesetzes vor, indem er nach der zweijährigen Experimentierung die Bestimmungen über den Insolvenzvergleich aus dem Gesetz über finanzielle Geschäftsführung und Insolvenzvergleich übernimmt und viele Optionen bei der Erstellung des Insolvenzplans wiedereinführt. Es muss betont werden, dass diese Arbeit keine detaillierte Besprechung dieser Problematik zulässt, weshalb sich die Autoren nur auf manche Aspekte neuer Insolvenzvorschriften beschränkt haben.

Schlüsselwörter: *Insolvenz, vorinsolvenzliches Verfahren, bevorstehende Reform.*

Riassunto

(ANCORA UNA) RIFORMA DELLA LEGISLAZIONE FALLIMENTARE: FUNZIONALIZZAZIONE DELLA TUTELA GIURIDICA FALLIMENTARE O EFFETTO PLACEBO?

Il contributo tratta di un tema assai attuale dal punto di vista della tutela collettiva giusprivatista. Precisamente, con le riforme della legge fallimentare (sette ad oggi), come anche mediante l'attuazione della legge sugli affari finanziari e sul concordato preventivo (che ha già subito tre modifiche), vigente dal 2012, la legislazione fallimentare croata ha subito significativi cambiamenti. Tuttavia, il metodo indicativo di accertamento dei fatti dimostra come i procedimenti fallimentari e prefallimentari, rispetto ad altri paesi limitrofi, siano sensibilmente più corti, benché più costosi e con minore soddisfazione dei creditori. Va da sé che, se paragonati a paesi dal sistema giuridico fallimentare sviluppato, questi siano indicatori relativamente negativi. Considerando che su tali dati, oltre alle sole soluzioni giuridiche, influiscono altresì numerosi fattori extragiudiziali (il contesto sociale sfavorevole, problemi nei pagamenti, l'infelice situazione nell'ambito dell'evidenza degli immobili e dei mobili, il numero insufficiente di giudici preposti alle procedure fallimentari, la scarsa preparazione dei curatori fallimentari, l'inadeguatezza del loro finanziamento e la scarsa attitudine al lavoro), il legislatore intende operare ancora una funzionalizzazione della legge fallimentare recependo, dopo due anni di sperimentazione condotta nell'ambito della legge sugli affari finanziari e sul concordato preventivo, le disposizioni sul concordato preventivo e rimettendo numerose opzioni nella progettazione del piano di riparto fallimentare. Certamente riteniamo importante sottolineare che lo spazio ivi concessoci non consente una trattazione dettagliata di tali problematiche, sicché siamo costretti a limitare le riflessioni ad alcuni aspetti della nuova disciplina giuridica.

Parole chiave: *fallimento, procedimento prefallimentare, riforma in atto.*